

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1932.

Första kammaren.

Nr 45.

Måndagen den 6 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollet för den 31 nästlidne maj.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 128—138.

Vid föredragning av statsutskottets memorial nr 139, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslag till upplysningsarbete för freden, godkändes den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkande nr 53, första lagutskottets utlåtanden nr 47—49 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 42 och 43.

Vid föredragning av andra lagutskottets memorial nr 44, angående arvode m. m. åt särskilda sakkunniga, tillkallade för att inom andra lagutskottet biträda vid behandlingen av vissa ärenden, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets utlåtanden nr 8 och 9.

Föredrogos dels ånyo första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 17, i anledning av väckt motion angående förhindrandet av tillkomsten av väpnade privata sammanslutningar, dels ock ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 616, med delgivning av nämnda kammarens beslut över dess femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion, nr 318, i samma ämne.

*Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.*

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 207, hade herr *Möller* m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en allsidig utredning rörande förhindrandet av tillkomsten av väpnade privata sammanslutningar samt att förslag i ärendet, i den mån riksdagens medverkan vore påkallad, måtte snarast möjligt framläggas.

Första kammarens protokoll 1932. Nr 45.

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

privata
sammanslutningar.

(Forts.)

Reservation hade avgivits av herrar *Wagnsson*, *Sandegård*, *Olof Carlsson* och *Karl Andreas Andersson*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort hava den lydelse, reservationen visade, och avslutas med en hemställan, att första kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande förhindrandet av tillkomsten av väpnade privata sammanslutningar, samt att förslag i ärendet, i den mån riksdagens medverkan kunde anses påkallad, måtte snarast möjligt framläggas.

Enligt vad andra kammarens ovannämnda protokollsutdrag utvisade hade nämnda kammare bifallit en vid dess femte tillfälliga utskotts berörda utlåtande fogad reservation, vari på återropade grunder hemställes, att andra kammaren för sin del måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande förhindrandet av tillkomsten av väpnade privata sammanslutningar, samt att förslag i ärendet, i den mån riksdagens medverkan vore påkallad, måtte snarast möjligt framläggas.

Herr **Wagnsson**: Herr förste vice talman! Av utskottsutlåtandet och reservationen framgår, att utlåtandet dikterats av 4 ledamöter, som genom den förseglade sedeln blivit majoritet. Utskottets vänsterrepresentanter ha reserverat sig mot beslutet.

Den i motionen berörda frågan har i Sverige aktualiserats därigenom, att det förra året kunde konstateras, att det i samhällets mitt, under ledning av en högre militär, bildats en privat kår på tusentals medlemmar, vilka i stor utsträckning på illegala vägar försetts med vapenutrustning. Kåren angavs visserligen av dess ledning icke ha några som helst aggressiva syften mot det bestående statsskicket. Den vore, försäkrades det, tillkommen för att vid behov tjäna ordningsmakten som förstärkning mot »samhällsomstörtande» element.

Jag skall inte i anslutning till den socialdemokratiska partimotionen upptaga någon diskussion om den åsyftade kårens verkliga syften. Icke heller skall jag, hur frestande det eljest kunde vara, belysa de illegala metoder kåren använt för att förse sig med vapen. I stället skall jag med herr förste vice talmannens benägna tillstånd yttra några ord om den betydelsefulla principiella frågan om lämpligheten av beväpnade privata kårer i en demokratisk stat.

Min principiella syn på denna fråga framgår av den vid utlåtandet fogade reservationen. I ett demokratiskt samhälle böra individernas och partiernas uppfattning i fråga om samhällsskicket komma till uttryck vid medborgarrättens utövande samt genom tryck- och yttrandefrihet, församlingsrätt och demonstrationsfrihet. Den gamla förnämliga geijerska grundsatsen: »respekt för gällande lag och öppen rätt att kräva en annan!» bör hållas i helgd. Ordningen bör upprätthållas och medborgarnas personliga säkerhet garanteras. Samhällsautoriteten bör hävdas, och ordningsmakten bör helt ligga i samhällets hand. Varje försök att krossa demokratien med yttre eller inre våld bör bekämpas, dessa försök må emanera från fascistiskt eller kommunistiskt håll. Staten må själv genom sina organ sörja för, att det demokratiska statskicket och ordningen upprätthållas. Privata beväpnade kårer, också om de utge sig för att vilja upprätthålla ordningen, innesluta alltid allvarliga risker. De äro ej skickade som ordningsvaktare i kritiska situationer. De sammansät-

tas lätt efter politiska eller sociala intresselinjer och fylla icke de krav i fråga om sans och omdöme, som man måste ställa på ordningens upprätthållare. De sakna utbildning för uppgifter av detta ömtåliga slag. Dessutom åtnjuta en sådan kår inte den tillit och det förtroende, som ordningens väktare böra åtnjuta från allmänhetens sida. Därigenom sakna de, som det säges i motionen, »den psykologiska förutsättningen som ordningsväktare i samhället. De mötas tvärtom med den största misstro. Denna misstro följer dem likt en skugga och frammanar lätt liknande sammanslutningar inom andra medborgargrupper. Samhället kan på detta sätt uppdelas i beväpnade läger, som utgöra ett allvarligt hot mot allt fredligt samhällsarbete, ett hot, som vid särskilt kritiska tillfällen lätt kan övergå i blodiga uppgörelser mellan olika folkklasser med nedbrytande verkningar för ett folks samhälls- och kulturliv. Det är en utveckling av detta slag, som vi under de senare åren ha fått bevittna särskilt i Central-Europa. Blodiga händelser ha utspelats mellan beväpnade folkgrupper i Österrike. I Tyskland ha förhållandena genom olika politiska intressegruppers organisering och beväpning i privata kårer och sammanslutningar tillspetsats till den grad, att världen sedan någon tid med ängslan väntat på utbrottet av ett förödande inbördeskrig i detta land. Även i dessa länder ha de privata, vapenutrustade kårerna tillkommit i samhällsordningens namn.» Man har också från statsmakternas sida måst ingripa mot dessa förhållanden. Jag tillåter mig erinra om den förordning, som i april månad utfärdades av den tyska riksregeringen, enligt vilken dessa privata kårer helt och hållet förbjödos och däri det också stadgats fängelsestraff, som i intet fall får understiga en månad, för var och en, som tillhör en sådan sammanslutning. Det bör i detta sammanhang också erinras om, att erfarenheterna från andra europeiska länder, icke minst en grannstat till oss, ge vittnesbörd i samma riktning.

Årets riksdag har redan i annat sammanhang tangerat det förevarande spörsmålet. Högerens partiledare, herrar Lindman och Trygger, hade i båda kamrarna motionerat om allmänt straffbeläggande av handlingar, som innefattade förberedelse till högförräderibrott m. m. Motionerna, som efter lottdragning tillstyrktes av första lagutskottet — lotten tycks i år vara särskilt gynnsamt stämd mot högerpartiet —, avslögas både av första och andra kammaren. I den av de frisinnaade representanterna i lagutskottet, herrar Larson i Lerdala och Olsson i Rimfors, avgivna reservationen, berördes också förekomsten av beväpnade kårer. Det hette, med tydlig adress, bl. a.: »Därest ett antal medborgare bilda en hemlig förening och jämväl vidta åtgärder för dess beväpning i det uppgivna syftet att stödja samhällsordningen, kan en dylik sammanslutning i en kritisk situation utgöra en lika stor fara för samhällsordningen som en organisation, som i sin verksamhet ådagalägger mera statsfientliga tendenser. Någon garanti att den förra sammanslutningen i en sådan situation kommer att ställa sig på statsmyndighetens sida ges uppenbarligen icke. Exempel torde ej saknas på motsatsen.»

Så långt citerat ur de frisinnaades reservation, den uppfattning, som alltså också denna kammars borgerliga representanter helt givit sin anslutning till. Det citerade talar ett lika tydligt som övertygande språk. Samma uppfattning återfinnes i den vänsterreservation, som är fogad till detta utskottsutlåtande. Det heter där bl. a.: »Kontrollen över dylika kårers rekrytering och deras handlande kan, såsom erfarenheten visat, lätt glida de inför samhället i sin helhet ansvariga myndigheterna ur händerna.» Erfarenheter från utlandet illustrera sanningen i detta påstående.

Då förekomsten av en beväpnad privat kår blivit konstaterad här i vårt land, och då kårens ledare cyniskt genom ett i stockholmspressen den 23 januari i år infört meddelande omnämmt, att skyddskåren fortfarande kom-

Ang.
förhållande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

mer att bestå, kräves det tydligen åtgärder från statsmakternas sida för att åstadkomma rättelse härutinnan. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att när detta meddelande infördes i pressen, hade genom intervjuuttalanden representanter för landets regering tagit avstånd från kåren, och kårens ledare, en hög militär, hade av domstol blivit dömd till bestraffning för ljuskygghet i samband med vapenanskaffning åt kåren. Emellertid hade högerns ledare tagit kåren i försvar. Herr Lindman deklarerade nämligen i ett uttalande, som publicerades i pressen, att han på vissa av honom anförda skäl med sympati omfattade den tanke, som tagit sig uttryck i bildandet av den sammanslutning, vartill generallöjtnant Munck tagit initiativ i syfte att ställa densamma till polismyndighetens förfogande, därest allvarliga angrepp mot samhället skulle ifrågakomma. Denna herr Lindmans deklaration står i bestämt motsatsförhållande till vänsterpartiernas enligt deklarerade uppfattning, och det måste betecknas som högst anmärkningsvärt, att kåren och dess ledare efter det uttalande, som från regeringshåll gjorts, icke övertygats om, att dess mission nu var fylld och att den omedelbart borde upplösas. Det är farligt att driva ett spel för högt. Då vederbörande emellertid inte dragit de rätta konklusionerna av det inträffade, bör riksdagen genom ett i form hovsamt men i sak bestämt uttalande förhindra, att beväpnade privata kårer genom sin blotta existens kunna utgöra ett hot mot den fredliga utvecklingen. Ty om en medborgargrupp beväpnas, det må nu ske med föregiven uppgift att värna ordningen, kunna motsvarande åtgärder lätt vidtagas också av andra medborgargrupper. Inbördeskrigets eld kan tändas av dylika gnistor. *Lugnast och tryggast är, om privata garden, de må kallas röda, vita eller svarta, icke tolereras i en demokratisk stat.*

Denna princip har också utskottets vänsterhalva givit sin anslutning. Om på vad sätt principen skall genomföras ha reservanterna icke uttalat någon bestämd uppfattning. Den socialdemokratiska motionen har framkastat alternativa förslag. Den omnämner möjligheten av att skärpa förordningen om vapenlicens. Det talas om, att de nuvarande bestämmelserna hänföra sig till rätten att *förvärva* vapen och ammunition. Man kan diskutera, om ej rätten att *handhava* vapen också bör göras beroende av licens. Bestämmelserna om erhållande av licens kunna också skärpas. Vid beviljandet av vapenlicens kan krävas en ansvarsförsäkran från licenstagarens sida, att han icke tillhör eller ämnar ansluta sig till någon privat, beväpnad kår med uppgift att ingripa i samhällsmaskineriet. Medlem av skytteförening får nu, som bekant, avge dylik ansvarsförsäkran, innan han förvärvar rätt att inköpa mausegevär. Också andra möjligheter än dem motionärerna tänkt sig stå till buds. Utlandets lagstiftning har möjligen åtskilliga anvisningar att lämna. Utskottsreservanterna ha därför förutsatt, att den utredning, som i reservationen påkallas, skall göras helt förutsättningslös i fråga om vilka vägar, som skola leda till det åsyftade målet.

Jag tillåter mig, herr förste vice talman, att yrka bifall till den vid utskottsutlåtandet fogade reservationen.

Häri instämde herr *Carlsson, Olof*, och herr *Lindström*.

Herr **Nylander**: Herr talman! Vid ett första och mera ytligt ställningstagande till den här föreliggande motionen skulle man nog kunna anse, att det finnes visst fog för ett generellt förbud mot väpnade sammanslutningar. Men när man närmare granskar motionärernas motivering, blir man genast mera betänksam, enär motionärernas framställning, såvitt jag kan förstå, innebär en uppenbar förvrängning av de verkliga förhållandena och av vad som i verkligheten försiggått. I motionen toges till utgångspunkt för det framförda ön-

skemålet om det ifrågavarande förbudet den sammanslutning, som i dagligt tal benämnes munckska kåren och som kom till stånd för några år sedan. Jag erinrar om, att det otvetydigt framkommit, att denna kår varit av helt opolitisk karaktär. Den har dessutom bildats i fullt samförstånd med dåvarande polischefen i Stockholm och i det vällovliga syftet att stå till polisens förfogande, för den händelse revolutionära våldsmän skulle hota vårt samhällsskick. I motionen säges däremot inte ett enda ord om dessa revolutionära partier i vårt land, och då jag inte kan antaga, att motionärerna skulle vara så okunniga, att de inte känna till de kommunistiska partierna, deras revolutionära program och deras revolutionära organisation, måste man förvåna sig över, att de socialdemokratiska motionärerna varit så utomordentligt hänsynsfulla och älskvärda, att de fullständigt fritagit dessa kommunistgrupper från varje skymt av misstanke för några revolutionära tendenser genom att helt och hållet förbigå deras verksamhet och inte ens omnämna den i motionen.

Funnes det någon ärlig vilja hos motionärerna att förhindra samhällets omstörtande genom revolutionära maktmedel, hade man haft all anledning att räkna med en bättre förståelse för den motion, som från högerhåll vid denna riksdag framlagts i bägge kamrarna angående skärpta åtgärder mot förberedelse till högförräderi. Denna motion blev emellertid avslagen av samma riksdagsgrupper, som nu synas vilja stödja den här föreliggande motionen.

Herr Wagnsson har helt nyligen citerat ett stycke ur den frisinna reservation, som bifogats detta ärende, då det kom till kammaren från första lagutskottet. Jag vill citera ett annat stycke, däri omnämnes vad som tycks ha varit det avgörande för det frisinna partiet vid dess ställningstagande. Det talas nämligen där om »ett överskattande av strafflagstiftningens betydelse för skapande av goda samhällsförhållanden och för möjligheten att komma till rätta med samhällsföreteelser av denna art». Således, när det gäller detta mycket viktiga kapitel, nämligen, om man så får säga, de prohibitiva åtgärderna gentemot en samhällsomstörtande rörelse, då anse de, som dikterat detta uttalande, att det är olämpligt med strafflagstiftning, att man inte får överskatta dess betydelse o. s. v. Men i nu föreliggande motion synes samma grupp ha intagit en helt motsatt ståndpunkt. Nu anses det, att ett förbud mot väpnade sammanslutningar skulle medföra den allra största trygghet för samhället, oavsett det förhållande, som här tidigare påpekats, att den enda väpnade sammanslutning, som motionärerna velat åberopa här i Sverige, tillkommit just för att utgöra ett extra stöd för ordningsmakten och samhällets trygghet.

Motionärerna själva påpeka emellertid den svårighet, som vid en eventuell lagstiftning skulle uppstå därigenom, att lagen kunde, såsom det heter, »kringås genom att sammanslutningarna i fråga uppge sig äga ett ideellt syfte, vilket som helst, ehuru medlemmarna förskaffa sig vapen». Ja, det är nog så, att, såsom det också påpekats i överståthållarämbetets yttrande i denna sak, det är synnerligen svårt att så begränsa föreningsrätten, som här är föreslaget i motionen. Man tänke sig, som överståthållarämbetet har framhållit, att personer, tillhörande en förening med helt annat syfte, såsom privatpersoner ju kunde var och en inneha vapen; de skulle sålunda, om konsekvenserna droges ut, inte ha rätt att tillhöra någon sammanslutning alls. I stället för att sålunda själva tro så mycket på ett förbud mot dessa väpnade sammanslutningar, synas motionärerna ha tänkt sig, att man skulle gå fram en annan väg, nämligen genom att skärpa bestämmelserna för icke endast handeln med vapen och ammunition, utan även beträffande rättigheten att handhava dylika vapen. Jag skulle även i detta fall vilja hänvisa till det yttrande, som överståthållarämbetet har avgivit och där det påpekas, vilken stor apparat det skulle medföra, om ett sådant system med licenser icke endast för att förvärva utan även för att handhava vapen skulle införas och vilken synnerligen stor arbetsbörda

*Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammans-
lutningar.
(Forts.)*

*Ang.
förhållande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)*

detta skulle medföra för de myndigheter, som skulle ombesörja denna kontroll.

Man måste även ur andra synpunkter ställa sig betänksam inför en ytterligare inskränkning av rättigheten att handhava vapen. Jag vill erinra om den stora mängd av skjutvapen, som redan finnes här i landet och angående vilka det torde vara så gott som omöjligt att införa någon effektiv kontroll. Jag erinrar bara om det enkla förhållandet, att vårt nuvarande armégevär är av modell 1896. Det har således funnits och finnes sedan trettiosex år tillbaka tillgängligt. Det har i många år varit föremål för inköp från dem, som ha tillhört frivilliga skytteföreningar. Ofta, man kan säga i nästan alla större skyttetävlingar har detta armégevär utgjort pris, kanske både första, andra och tredje pris, och många andra pris ha utgjorts av dessa armégevär. Jag har ej lyckats få en bestämd uppfattning om vilket antal armégevär, som kan finnas i de svenska frivilliga skytteföreningarnas enskilda medlemmars händer, men jag är övertygad om att det är ett mycket stort antal. Man undrar nu, hur det skulle ställa sig vid en ytterligare begränsning av rättigheten att innehava vapen och ännu mer att tillhöra en väpnad sammanslutning. En skytteförening förutsätter ju, att så många medlemmar som möjligt skaffa sig vapen, i den mån de så kunna. Samma förutsättning gäller ju även för de landstormsföreningar, som finnas. Överståthållarämbetet har också påpekat förekomsten av dessa och den underliga ställning, i vilken deras medlemmar skulle komma genom en skärpt lagstiftning.

Till detta kommer då den synpunkten, att en ytterlig skärpning av bestämmelserna rörande vapeninnehav skulle komma att i första hand drabba de personer, som vilja vara laglydiga. — Jag anser mig här kunna helt och hållet förbigå frågan angående den vapenskäffning för den munckska kåren, som herr Wagnsson här ett par gånger berörde. Den är ju för närvarande under utredning, och åtal har ju väckts mot den person, som närmast har varit ansvarig för licensgivningen i detta fall. — Jag återkommer således till den uppfattningen, att i alla händelser kommer den laglydige medborgaren att försöka rätta sig efter de givna nya föreskrifterna, medan man däremot kan räkna med att de, som öppet på sitt program föra revolutionen och föra tanken på samhällets omstörtande medelst maktmedel, icke skulle dra sig för att i hemlighet skaffa sig de vapen, de anse sig behöva, under det den laglydige skulle förhindras att äga vapen.

Jag får med anledning av dessa här framförda synpunkter yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lundell: Herr talman! Hur mycket det än talats och skrivits om den munckska kåren och vilka försök som än gjorts att blåsa upp frågan till ett stort nummer, så har det dock ej kunnat bestridas, att den munckska organisationen tillkommit i lojalt syfte för att på frivillighetens väg vid behov bistå den lagliga ordningsmakten. Det har icke heller kunnat bestridas, att polisen vid många tillfällen visat sig otillräcklig. I stället för att hjälpa polisen händer det ej sällan, att man här i landet ställer sig oförstående och i vissa fall fientlig mot polisen och dess uppgifter. Helt annorlunda är det i utlandet. I England t. ex. anser varje medborgare, att det är en plikt att efterkomma polisens anvisningar och beredvilligt hjälpa till att upprätthålla en god ordning. Sedan nu riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag om en statspolisorganisation, torde ordningsmakten ej längre vara i behov av hjälp, varför en hjälpkår sålunda blir överflödig. Då icke heller något annat inträffat, som påkallar en utredning, kan jag icke inse, att en utredning för närvarande behöves göras. Den av motionärerna föreslagna skärpningen av förordningen om innehav av skjutvapen och ammunition kan ej bli tillräckligt effektiv mot den,

som vill vara illojal i det avseendet. Och en tillfredsställande kontroll synes mig ej möjlig utan intrång på den personliga friheten. Innehavet av skjutvapen till självförsvar mot inbrottstjuvar kan näppeligen heller förbjudas. Till och med genom vetskaper om att skjutvapen finnas till självförsvar kan avskräcka inbrottstjuven från att begå en brottslig handling.

Herr talman! Jag tillåter mig yrka bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde herr *Mellén*.

Herr Andersson, Karl Andreas: Herr talman, mina herrar! Den utskottshalva, som här dikterat utskottets beslut, är tydligen av den uppfattningen, att det tillkommer samhället att upprätthålla ordningen och samhällets auktoritet, men härför bör fordras enligt utskottets mening icke blott en förstärkning av polismakten utan dessutom införandet av straffbestämmelser gent emot förberedelser till högförräderibrott. Om dessa åtgärder vidtoges, menar utskottet, skulle beväpnade kårer bli obehövlige och därför försvinna av sig själva.

Av detta resonemang kan jag för min del icke draga någon annan slutsats än att, så länge vi icke ha fått denna lagstiftning, som utskottet talar om, måste väpnade privata sammanslutningar anses vara tillåtna i vårt land. För min del kan jag ej gilla denna ståndpunkt. Det förefaller mig, som om det här gäller två olika frågor, nämnda lagstiftning och polisväsendets förstärkande, som icke böra sammankopplas. Det ena är en fråga om en lagstiftning, om vilken olika meningar gjort sig gällande här i riksdagen. Det andra är en fråga om ordningens upprätthållande, om upprätthållandet av samhällets auktoritet. För min del kan jag ej se, att det finns något skäl att sammankoppla dessa två spörsmål. Då här ifrån föregående talare så starkt framhållits, att motionen icke riktar sin udd även åt vänsterhåll inom samhället, så vill jag säga, att den saken har jag ingen anledning att lägga mig i, men jag vill påpeka, att den förste ärade talaren ju uttryckligen framhöll, att förbudet mot privata väpnade kårer naturligtvis skall gälla vilka kårer som helst, från vilken del av samhället de än komma. Detta är även min uppfattning.

För min del vill jag vidare endast understryka, att det måste anses tillkomma regeringen att upprätthålla ordningen i samhället. Jag vill icke vara med om, att det skall tillåtas, att ordningsmakten upprätthålles genom privata kårer, som skulle, låt mig säga, kvacksalva med ordningens upprätthållande, med alla de risker, som ett kvacksalveri alltid innebär.

Här har från en av de föregående talarna gjorts åtskilliga omnämmanden om vad överståthållarämbetet i denna fråga anført. Det må då tillåtas mig peka på ett par saker, som också stå i yttrandet, nämligen att ett biträde åt ordningsmakten av dylika kårer tydligen icke är i och för sig önskvärt, och att överståthållarämbetet säger, att de i motionen åsyftade förhållandena äro av den vikt för samhället, att en utredning i ämnet kan anses motiverad. För min del anser jag denna fråga vara en så viktig samhällsfråga, att den bör bli föremål för en allsidig utredning. Beträffande vad som här har sagts om vapeninnehav — jag tror det var av skytteföreningar — så ha även reservanterna påpekat denna omständighet och framhållit, att den bör bliva beaktad vid den ifrågasatta utredningen.

Utskottsmajoriteten framhåller vidare, att det skulle vara förenat med synnerligen stora svårigheter att komma till något säkert resultat på detta område. och säger till och med, att en skärpning av vapenhandelsförordningen skulle bliva verkningslös mot samhällets fiender, vilka säkerligen funne möjligheter att på illegal väg anskaffa sig de vapen de önska. Men, mina herrar, är det icke att tänka för lågt om myndigheternas möjlighet att övervaka efterlevnaden av lagarna?

*Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammans-
lutningar.
(Forts.)*

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.

Sedan nu riksdagen genom beslut i år gett Kungl. Maj:t möjlighet att disponera över en erforderlig ordningsmakt, kan jag icke finna annat än att reservationerna äro inne på rätt väg, då de begära en sådan utredning, som motionärerna åsyfta, och jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

(Forts.)

Herr **Möller**: Ja, herr talman, det finns anledning att i detta sammanhang ge uttryck åt några mera allmänna reflexioner. Sedan den allmänna rösträtten genomfördes 1918, har — jag tror man lugnt kan säga det — den socialdemokratiska rörelsen i vårt land liksom överhuvud taget arbetarrörelsen med undantag av små splittringsgrupper inom denna rörelse varit inställd på att söka åstadkomma den avspänning, som är möjlig i ett klassklivet samhälle. Vi ha trots mycket betydande arbetslöshet under skilda perioder, icke minst nu, försökt att dämpa missnöjet, även ofta fullt berättigat missnöje, genom att framhålla, att det ju i alla fall är ett demokratiskt samhälle, vi leva i, att de rätta metoderna för att åstadkomma önskvärda reformer helt enkelt är att söka vinna befolkningens flertal för sin åskådning och, när man gjort det, med de politiska maktmedlen försöka genomföra sina önskemål på det sätt, som vår konstitution föreskriver. Det blir enligt sakens natur en ganska långsamt verkande metod, men den skulle enligt vår uppfattning vara desto säkrare. Det har också medfört, att inom arbetarklassen, vad dess ofantligt övervägande flertal beträffar, det icke längre finnes stämningar av den art, som voro nästan det normala, innan vi kunde tala om vårt land som en politisk demokrati. Jag tror ej, att man kan bestrida, att i det stora hela den svenska arbetarklassens kamp för bättre villkor förts under besinning, förts med medel, som ha stått i full samklang med det allmänna rättsmedvetandet.

När jag nu ser på åtskilligt av det, som har hänt under de senaste tiderna, har jag haft anledning att fråga mig, huruvida den stora motpolen till socialdemokratien inom politiken, närmast den svenska högern, tyvärr alltför ofta stödd av bondeförbundet, — om de *ansvariga krafterna på högerhåll även i sitt läger* försökt åstadkomma en liknande anda som den, vi försökt föra till seger inom den svenska arbetarklassen. Det finnes emellertid åtskilliga tecken, som tyda på att man på högerhåll ej önskar medverka i ett sådant avspänningsarbete, utan att man tvärtom med oro ser sådana åtgärder, som kunna verka i denna avspännande riktning. Jag tänker för ögonblicket t. ex. på det mottagande, som regeringens mycket kloka amnestibeslut härom dagen har fått i den svenska högerpressen. Jag tänker på en särskilt ofta framträdande, ytterst allvarlig hets mot den svenska fackföreningsrörelsen, därvid man begagnar en och annan oart, en och annan föga betydelsefull urartning till en våldsam kamp mot *hela* fackföreningsväsendet i vårt land. Det finns åtskilliga andra tecken, som ge åtminstone anledning till den misstanken, att den svenska högern i högsta grad är en klasskampshöger, som vill driva och medvetet avsiktligt driver en avgjord klasskampspolitik.

När vi nu t. ex. behandla detta ärende om dessa väpnade kårer, där högern motsätter sig till och med en utredning rörande frågan, hur man skall kunna lämpligen genomföra ett förbud mot dem, så frågar man sig, vad det är för föreställningar, som ligga bakom detta högerns motstånd? Jag har uppriktigt sagt svårt att tro på att herrarna själva äro benägna att betrakta den kommunistiska faran som så allvarlig. Den munckska kåren bildades, om jag minnes rätt, redan år 1927. Den bildades i *hemlighet*, vilket ju i och för sig tyder på att man förstod, att det var en olämplig åtgärd. Om man hade betraktat det som en mera självklar åtgärd i samhällets intresse, skulle man väl ha annonserat eller anmodat folk offentligt att inträda i en sådan skyddsorganisation. Det skedde emellertid icke, och jag förstår det, jag anser det mycket

naturligt, att det icke skedde. Men det ger ju åt hela företaget från begynnelsen en färg, som hänför det till de *ljusskygga organisationerna*, dem, som icke tåla dagens ljus. Om man hade saknat erfarenheter rörande verkningarna av organisationer av denna art, så skulle det måhända kunnat föreligga någon ursäkt för högerns hållning i detta ärende, men det är ju icke så, att man saknar erfarenhet. Tyvärr har man ju en synnerligen rik erfarenhet om de faktiska verkningarna av upprättandet av organisationer utav denna art, organisationer, som dessutom ej skytt mot gällande författningar på illegal väg beväpna sina medlemmar. Vi ha i vårt närmaste östra grannland en rörelse, som kallas för *lapporörelsen*. Den har nyligen stått i begrepp att begå högförräderi. Det var också en sådan extremt högerorienterad rörelse. Men det, som är märkligare, är ju det, att de under den finska statens kontroll stående skyddskårerna, vilkas uppgift också i Finland är att hjälpa till att upprätthålla den lagliga ordningen, till mycket stor del blivit starkt komprometterade i sammanhang med försöket till lappouppror. Alltså hade man här en organisation, som till och med var legal, den var beväpnad och var en art av privat organisation, trots det att den hade statsanslag, stod under statens beskydd o. s. v., och det visade sig, att när den politiska och ekonomiska spänningen blev mycket stark i landet, så lydde icke skyddskårerna regeringen och dess organ, utan ett tu tre voro stora skaror av dem färdiga att övergå med sina vapen och med den auktoritet, de eventuellt kunde ha såsom statligt erkända skyddskårer, på upprorsmännens sida. Det är ett exempel.

Vi ha i det lilla Österrike två organisationer, beväpnade, såvitt man vet, bägge två. Den ena är Die Heimwehren, som jag tror den kallas, ett slags borgerlig organisation, och på andra sidan står Republikanischer Schutzbund, med den påföljd, att den österrikiska statsmakten praktiskt taget under tio år levat på en vulkan. Det finnes en borgerlig regering där, som i Finland, vilket icke hindrar, att för kort tid sedan gick Heimwehrens organisation i en del av Österrike, jag tror det var i Steiermark, till öppen aktion mot staten. Den är också hållen under armarna av den borgerliga politiken.

I Belgien gjorde man ett försök från kapitalistiskt håll att organisera en fascistisk trupp, i varje fall en väpnad frivillig trupp. Det besvarades omedelbart av den kände belgiske socialdemokratiske politikern Brouckère, med ett upprop att bilda arbetarvärn, och när detta upprop hade publicerats, drogo, såvitt man vet, de kapitalistiska kretsarna tillbaka sina planer. Det har ändå utvecklat sig en viss art av halvmilitära, frivilliga organisationer där nere.

Vi ha framför allt det stora exemplet från Tyskland. I detta sönderslitna land har man eller hade tills helt nyligen icke mindre än tre olika slags beväpnade organisationer, och de existera naturligtvis ännu trots förbuden. Det första var nationalsocialisternas Sturmabteilung, som lära ha varit mycket manstarka och som nyligen blivit upplösta — nu har man fått en ny regering, som tydligen skall skydda dem igen — det andra var kommunisternas rödafrontförbund, och slutligen hade man det republikanska Reichsbanner. Alla dessa tre organisationer äro beväpnade. Allt detta vet man. Man vet, hur ytterst svårt det är för politiska partier att behärska organisationerna, sedan de en gång kommit till stånd. Jag skulle tro, att det finska upproret 1918 aldrig hade utbrutit, om det inte hade funnits röda garden, ty politikerna voro visst icke så hågade för den revolution, som då utbröt och som framdrevs av hetsiga hjärnor inom den dåvarande rödagardesorganisationen, åtminstone enligt upplysningar, som jag fått redan från begynnelsen av detta inbördeskrig och som jag tror vara korrekta.

Allt detta är bekant. När sedan så att säga ett första symtom i vårt land uppstår på, att här en liknande tankegång gör sig gällande som de, vilka lett till alla dessa organisationer i olika länder i Europa — hur för-

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

håller sig då den svenska högern? Den tar denna organisation i försvar och ställer den under sitt stora politiska partis beskydd. De två högerledarna jämte socialministern i den förra högerregeringen förklara, att de finna denna organisation i sin ordning. Tro herrarna verkligen, tror det svenska högerpartiet och dess representanter i denna kammare, att ni främja en lugn utveckling i vårt land genom denna er hållning? Ja, den gudarna vilja för-göra, den slå de som bekant med blindhet. Detta är ett så grovt omdömes-fel, att det i själva verket är oförläpigt att begå ett sådant, om det nämligen är ett omdömesfel och icke är uttryck för en vilja — det är en annan sak. Vilja herrarna ha här i landet det tillstånd, som utmärker Finland, som ut-märker Österrike, som utmärker Tyskland? Är det vad herrarna längta efter? Er hållning, därest den fortsätter, och den uppmuntran av den munckska kårens existens, som ligger i utskottsutlåtandet liksom i andra företeelser och i högerledarnas försvar för kåren, då den angreps i tidningarna, kommer så småningom att föra vårt land ut i precis samma läge som dessa andra län-der.

Se ni, mina herrar, det finns inte ett sådant förtroende mellan de olika klasserna i samhället, att den ena utan att vidtaga några motåtgärder lugnt ser på, hur den andra beväpnar organisationer till sitt skydd. Det är ett misstag att tro, att man kan få en *ensidig* organisation av sådan art i detta land. Exemplet smittar, och det torde herrarna vara vänliga att taga någon hänsyn till.

Det har förut gjorts försök att skapa organisationer av denna art. Vi hade mycket upprörda år 1917 och 1918. Det blev bekant, att det i Stockholm hade bildats ett svart garde, som hade sin huvudstation någonstans på Kungs-holmen, om jag minns rätt. Det blev emellertid känt. Då pågingo stora demonstrationer i vårt land, och många människor voro skräckslagna inför händelsernas utveckling här och i andra länder. Emellertid fanns det en förnuftig högerman som regeringschef den gången, nämligen herr Swartz. Han lovade på rak arm i andra kammaren, att det skulle bli slut på de där förberedelserna till att bredvid den ordinarie ordningsmakten skapa något slags beväpnad organisation, som skulle — som det naturligtvis då också hette — stå polisen till tjänst och bara gå dess ärenden, när polisen behövde den.

Är det vi uppleva i dag ett tecken på att andan inom högerpartiet nu är en helt annan än den var 1917, när man, så fort man fick uppmärksamheten fäst på farorna av sådana organisationer, vidtog åtgärder för att omedelbart begrava dem? Är det så, att vi under dessa tio års demokratiskt statsskick ha fått en höger, som icke kan frigöra sig från den tankegången, att det kan vara bra att här och där ha litet vapen undanstuckna, *även om de skulle smugglas in*, och att det kan vara bra att ha organisationer av denna art, därest, som det heter, någonting skulle hända? Jag måste för min del säga, att om det förhåller sig så, veta ni inte, vad ni göra. Fraser om frivilligt biträde åt ordningsmakten och sådant där äro för dumma för att kunna göra någon effekt.

För min del hoppas jag, att den svenska riksdagen utan någon tvekan skall säga sitt ord i denna sak och se till, att det blir utfärdat förbud för sådana organisationer som dessa. Jag tvekar icke att stämpla dem, som icke vilja vara med om ett sådant förbud såsom människor, vilka antingen icke veta vad de göra eller också icke draga sig för att bära bränsle till bål, som en dag kunna komma att flamma i skyn.

I herr Möllers yttrande instämde herrar *Schlyter, Wilhelm Björck, Åker-man, Bärq, Norman, Oscar Olsson, Fredrik Ström, Branting, Pauli, Östergren, Johan Nilsson i Malmö, Berling, Sigfrid Hansson, Dalberg, Wallis, Granath, Gustav Hansson och Vennerström.*

Herr Borell: Herr talman, mina herrar! I och för sig har jag för min del ingenting att erinra mot en allsidig och förutsättningslös utredning angående ur samhällets synpunkt nödvändiga inskränkningar i föreningsrätten. En sådan utredning bör dock icke inskränkas allenast till s. k. väpnade kårer. En tyvärr alltför riklig och nästan daglig erfarenhet ger vid handen, att det icke erfordras skjutvapen för att öva obehörigt intrång på medborgarnas fri- och rättigheter. Vid sådant förhållande måste den nu föreslagna utredningen anses vara alltför ensidig. Det erfordras en utredning efter vidare linjer än den nu ifrågasatta. Då därtill kommer, att det nu väckta förslaget om utredning angående de s. k. väpnade kårerna enligt min mening väsentligen har karaktären av en demonstration och riktar sig mot en företeelse, om vars lojala syfte ingen skiljaktig mening borde kunna göras gällande anser jag för min del, att man icke bör lämna sitt bifall till den nu ifrågasatta utredningen, och jag instämmer således i utskottets yrkande.

*Ang.
förhållande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)*

Herr Wagnsson: Herr talman! Jag skall först be att få något ändra mitt yrkande. Som kammarens ledamöter torde erinra sig, föredrogs i samband med det förevarande utskottsutlåtandet också ett protokollsutdrag från andra kammaren, som utvisade, att andra kammaren hade biträtt motionerna. Nu har emellertid en liten formell olikhet insmugit sig i utskottsutlåtandet. I det av reservanterna här avgivna utlåtandet återfinnas i klämman orden: »samt att förslag i ärendet, i den mån riksdagens medverkan *må anses* påkallad, måtte snarast möjligt framläggas». I andrakammarbeslutet finnas emellertid orden: »i den mån riksdagens medverkan *är* påkallad». Jag tillåter mig därför anhålla, att först få ändra mitt yrkande i så måtto, att det innefattar bifall till reservationen men med ändring av orden »må anses» till »är». detta för att undvika onödiga besvär med remissförfarande och skrivelser kamrarna emellan.

Jag skall sedan med anledning av de anföranden, som här ha hållits, också be att få säga ett par ord. De två ärade talesmännen för utskottsutlåtandet ha i likhet med den siste ärade talaren mycket strängt understrukt det lojala syfte, som den s. k. munckska kåren avsett att tjäna. Jag skall icke på den punkten upptaga någon diskussion. Jag vill emellertid betona, att även om deras uppgift skulle vara riktig, vilket jag icke här anser mig böra uttala mig om, innebär detta icke, att icke vissa vådor äro förknippade med fortvaron av denna kårs verksamhet. Herr Möller har i sitt anförande tydligt framlagt de skäl, som kunna anföras härför. Jag vill bara tillägga: det är en känd sak, att i grumligt vatten fiska ofta ganska tvivelaktiga element. Vad beträffar denna kår, har det obestriddligen genom av polisen förrättad undersökning framkommit, att åtskilliga samhällsfarliga element, som jag förmodar, att icke högerpartiet eller dess ledare vilja göra sig solidariska med, försökt begagna tillfället för att tjäna sina syften. Jag har här i min hand avskrift av polisrapporten för den 4 november i fjol, i vilken rapport lämnas ingående och ganska intressanta detaljer rörande den munckska kåren. Jag skall icke trötta kammaren med att föredraga det hela. Vid ett förhör med en löjtnant vid Gotlands infanterikår har denne meddelat, att han tillhör Sveriges fascistiska kamporganisation, och han har inför polisen uppgivit, att det är han, som möjligen givit upptakten till bildandet av den munckska kåren. Han meddelade också inför polisen, hur man gått tillväga för att genom olovlig vapeninförsel skaffa sig den utrustning man var i behov av, och han lämnade vidare den i och för sig mycket uppseendeväckande uppgiften, att *hälften av de vapen, som på detta olovlige sätt införts i riket, gick till den s. k. munckska kåren och den andra hälften till Sveriges fascistiska kamporganisation*. Det var alltså här något slags hälftenbruk, som sannerligen är av den beskaffenhet.

Ang.
förehindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

att det icke ger kamrarnas ledamöter någon anledning att tala om lojalitet hos den rörelse det här är fråga om.

Jag vill också gent emot de ärade talarna från utskottets sida erinra om att deras uppgift icke är riktig, då de påstå, att man från vår sida förbisett de vådor, som förekomsten av röda väpnade kårer kan innebära. I det anförande, varmed denna diskussion inleddes, underströks ju med mycken tydlighet, att den utredning det här var fråga om icke endast riktade sin udd åt ett håll utan att det överhuvud avsåg all slags beväpning av privata sammanslutningar med socialist eller politiskt syfte och att därför, i den mån det finns några kommunistiska kamporganisationer, som äro beväpnade, också frågan rörande deras tillvaro innefattas i den utredning, som här begäres. Det talas ofta från högerhåll om att en stor fara hotar samhället genom förekomsten av väpnade kårer inom det kommunistiska partiet. Om detta nu är något annat än löst tal, och om herrarna själva tro på dessa deklamationer, undrar jag, varför inte herrarna kunna bidra till en utredning, som åsyftar att sätta stopp för förekomsten av sådana kårer. Jag tycker, att det skulle vara mera konsekvent, mera logiskt, om man under sådana förhållanden biträdde motionen, än att i stället föreslå, att den skulle avslås.

För egen del tror jag nu inte så synnerligen mycket på någon större anslutning till sådana kommunistiska, väpnade kårer, om nu överhuvud sådana kårer existera. Jag tänker mig, att kammarens ledamöter i likhet med mig skulle ha ganska svårt att föreställa sig vår ärade vän Ture Nerman marscherande med gevär på axeln eller värja vid sidan och kommenderande någon liten trupp kommunistynglingar till kamp mot det bestående samhället.

Ja, herr talman, jag har också en del andra dokument, som bära vittnesbörd om samröret mellan det fascistiska partiet och den munckska kåren, men då jag icke anser det nödvändigt att förlänga debatten genom att alltför mycket föra in den på dessa frågor, skall jag åtminstone tills vidare avstå från att föredraga dessa.

Herr Ekman: Herr talman! Jag skulle vilja framställa en fråga, hur det kan komma sig, att man talar om den munckska kåren som en väpnad kår, vilket man gjort hela tiden. Såvitt jag vet, innehar den icke några vapen. De vapen den innehade har den ju lämnat ifrån sig för länge sedan till polismyndigheten. Man kan icke längre tala om den munckska kåren som en väpnad kår.

För övrigt vill jag anmärka, att då jag nu åhört herr Möllers ju till formen ganska koncilianta men till innehållet mycket agitatoriska anförande och då jag tänker på den irriterade stämning, som rådde i andra kammaren, när denna fråga där behandlades, så får jag verkligen gratulera regeringen till den utomordentliga effekten av dess amnestimanifest.

Herr Nerman: Herr talman! Som ensam kommunist i denna församling är jag väl tvungen att i princip yttra ett par ord och samtidigt förklara, varför jag kommer att rösta så som jag kommer att rösta.

Den punkt, som nu föreligger, berör ett ganska ömtåligt ämne. En del människor skyltar gärna med att de äro absolut mot allt våld, och en del rörelser gör det också. Men i grunden är det säkert så på alla sidor — och jag kanske får räkna in också vår vördade vän herr Lindhagen därvidlag — att man accepterar våldet — det våld, som nöden kräver, lyder ju frasen, d. v. s. det våld, som behövs, för att våra idéer skola taga makten eller hålla sig vid makten. Och våra idéer äro ju i allmänhet mycket nära släkt med våra intressen. Detta är en rent biologisk livslag. På samma sätt hålla vi på demokratin, så länge den passar oss. Någon huvudsak, något självändamål är

varken demokratin eller freden. Ingen är så stark idealist, att han litar till idéens egen andliga makt att segra. På samma sätt som staterna visserligen ha till sin hjälp en allsmäktig gud men ändå skaffat sig rustningar bredvid. Det behövs materiell makt bakom. Det var inte för ro skull Karl Marx för snart hundra år sedan yttrade, att »idéen blamerade sig alltid, då den var skild från intresset».

I fråga om de väpnade frikåreerna är det alldeles klart, att de besittande klasserna här som i andra samhällen ur sitt eget intresses synpunkt inte kunna släppa rätten att hålla en väpnad frikår vid den officiella ordningsmaktens sida. På alldeles samma sätt som staterna förr hade kaparflottor, fast de dock höll dem litet mera öppet. På borgerligt håll förbehåller man sig, som vi ha märkt, utan tvekan rätten att bryta sin egen lag och sin egen demokrati — om så behövs för att kunna behålla makten. Att småborgarna och mellanlagren, som härvidlag representeras av regeringen, nu inte följa storborgersligheten, bevisar ingenting emot vad jag säger. Man söker i den svåra krisen just nu, i en ömtålig situation, hålla sig mitt emellan och framför allt bibehålla lugnet. Och det är säkerligen mycket förståndigt ur valsynpunkt. När det en gång gäller, är jag dock inte så viss om att samma grupper våga gå emot sin egen storborgersliga ledning. För övrigt är det ju en känd sak, att medlemmar av den förra Ekmanska regeringen kände till den munckska kåren och dess samarbete med polismyndigheterna men inte gjorde någonting för att få slut på det.

Arbetarnas stora massa återigen tar, som jag tillät mig påpeka i annat sammanhang under lördagens debatt, åtminstone till dato den borgerliga demokratin på fullaste allvar som den grundval, på vilken man kan bygga en social och eventuellt en ekonomisk demokrati. Arbetarna äro alltid redo att slåss för den relativa demokrati, som finns, för den tendens till demokrati, som den borgerliga staten i sin folkligaste form i alla fall har medfört.

Frontlinjerna äro alltså ganska klara. För borgarna, representerade av den ledande storborgersligheten, är klassens makt huvudsaken och demokratin en form i goda konjunkturen, en lyx, som man tyvärr måste lägga bort under sämre konjunkturen — vi leva i en dålig konjunktur. Arbetarna åter — jag talar här som sagt om massan och till nu — se i den borgerliga demokratin ett stycke allmänmänskligt förvärv, hävda rätten att växa på laglig väg inom denna och utbygga denna. Och i den riktningen tänker väl för närvarande också en hel del angränsande småborgersliga element, om de överhuvud taget vilja utbygga något mera — om överhuvud taget skon klämmer något på dem.

Faran för störtandet av rådande relativa demokrati föreligger för närvarande här i landet och på de flesta håll enbart eller huvudsakligen från borgerliga extremister. I Tyskland ha vi ju ett storartat historiskt exempel för dagen. Där har socialdemokratin så slagit vakt om demokratin, att den har följt demokratin till gravporten, d. v. s. till den punkt, där man gav presidenten möjligheter att avskaffa demokratin; vi få kanske inom någon månad se, att den är fullkomligt borta. Det är att gå litet för långt i sin kärlek till demokratin. Här i landet ha vi den munckska kåren, som givit upphov till denna debatt. Det är socialdemokratin, som har begärt utredning om lagstiftning, och dess talare ha tämligen tydligt belyst sitt yrkande.

Vi kommunister ha principiellt ingen annan uppfattning om demokrati och legalitet som arbetsformer än den gamla socialismen: mot en reaktion, som vill avskaffa demokratin, försvara vi också den relativa demokrati, som finns. Vi hålla på legalitet och demokrati som behagligare arbetsformer, så länge vi få behålla dem. Alldeles som vi delta i de borgerliga parlamenten utan några som helst illusioner.

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

*Ang.
förhållande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)*

Men vi skilja oss från socialdemokratien däri — eller betona åtminstone starkare — att vi klart hålla fast klassynpunkterna, då det gäller det statligt-politiska. Varför är det just i kristider, som de politiska motsättningarna bli så starka? Därför att vi faktiskt ha två ekonomiskt olika ställda nationer i samma nation. Det var visst Karl Staaff, som en gång i denna riksdag yttrade något om de två nationerna, och ännu längre tillbaka har det uttryckts av andra. Jag erinrar om den gamle tyske skalden Heinrich Heine, som på ett ställe säger så här:

Jag såg människorna
som två nationer, kämpande på kniven:
nationen Mätta och nationen Svultna.

Han säger vidare:

Se blott på dessa kloka, mätta människor,
hur med en stadig mur av kloka lagar
de skydda sig mot hungerns folk när hungern
tar röst och poekar och kan bli besvärlig.

Så länge samhället, det borgerliga väldet, kan något så när ge massorna mat och kläder, behöver inte det borgerliga samhället vara oroligt. Då behövs det inga munckska kårer. Men när samhället inte längre kan ge massorna nakna nödortfen — ja, då bli de hemliga skyddskåren nödvändiga och aktuella! Då måste det borgerliga samhället försvaras med publika och privata, legala och illegala vapen! Mot vem? Mot de svältande landsmännen, som man inte kan ge deras rätt att arbeta och att leva men som man vill hindra att själva taga sig den rätten.

Varför säger man inte öppet ifrån detta, fast alla tänka det? Därför att man inte vill väcka massorna ur deras fromma barnatro på den absoluta borgerliga demokratien, på den borgerliga demokratins karaktär att vara absolut allmännelig. Därför sker den privata beväpningen av den härskande klassen i hemlighet, hemligt — i samförstånd med myndigheterna! Jag finner det på intet vis onaturligt, att en härskande klass med all makt söker hålla kvar sitt välde, motsatsen vore snarare onaturligt. Jag finner det inte onaturligt, att Sveriges borgarklass beväpnar sig för att kunna klara sitt välde mot Sveriges svältande arbetare. Jag tror, att borgargarderna i sinom tid komma att bli nödvändiga för borgarklassen. Det är bara feigt, oerhört feigt, att man inte törs säga rent ut, att det är klassväldet det gäller. Herrar Muncks et consortes' nekande och rena lögn att börja med, då Folkets Dagblad avslöjade härligheten, vittnar mindre om mod än om dåligt samvete.

Vi kommunister tro, trots den borgerliga vänsterns ur egen synpunkt kloka uppträdande denna gång, inte på den borgerliga demokratien. Vi äro beredda på att arbetarklassen, både socialdemokrater, syndikalister och kommunister, en gång kommer att tvingas att beväpna sig och försvara den relativa demokratien, respektive taga makten åt demokratien, såsom folkmassa, med makt-språk. Borgargarderna, som ju för övrigt ännu inte äro upplösta — jag ber att få fråga vederbörande myndighet, om de hålla på att upplösas och när den saken blir klar — komma att provocera en sammanstötning en gång. Däröfver råder intet tvivel. Socialdemokratien är lyckligtvis icke principiellt emot att arbetarklassen väpnar sig för att mota något sådant. Herr Möller nämnde nyss, att de Brouckère i Belgien hade hotat med det, och det finner jag vara helt naturligt. Men vi kommunister fatta denna motion såsom en framstöt mot fascismen, och det är därför, som jag, utan att i övrigt godkänna reservationens motivering, kommer att rösta för reservationen.

Herr **Österström**: Herr förste vice talman! Jag fick, det måste jag erkänna, ett mycket starkt intryck av det anförande, som här hölls av ledaren för den socialdemokratiska gruppen i kammaren, herr Möller, liksom för övrigt också av herr Wagnssons anförande. Herr Möller uttalade sin förundran över högerens inställning till den nu föreliggande frågan. Jag kan inte neka till att jag själv i allt väsentligt delar herr Möllers synpunkter därvidlag. Även jag har frågat mig, vad det kan vara som föranleder den svenska högern att underlåta att i denna fråga inkassera ett så betydande värde för oss alla, som den socialdemokratiska ståndpunkten, såvitt jag förstår, alldeles avgjort innebär. De av kammarens ledamöter, som roa sig med att följa med referaten ifrån utlandets parlamentsförhandlingar, kunna omöjligen undgå att erkänna, att de förklaringar och uttalanden och därmed de utfästelser, som i reservationen till utskottsutlåtandet och särskilt i dag i debatten i kammaren hava givits från det socialdemokratiska partiet, äro någonting, som det borgerliga samhället har all anledning att anteckna och hålla i minne. Jag tror, att man kan säga, att man får leta ganska länge över världen för att få höra uttalanden från arbetarpartiernas representanter, som äro så klara och så ofrånkomliga i sitt utdömande och fördömande av våldet i kampen om samhällsmakten, herr förste vice talman, som dessa uttalanden här i dag från de socialdemokratiska representanternas sida enligt min mening måste anses vara. Att den svenska högern anser sig ur allas vår synpunkt hava råd att vägra att taga emot detta måste jag på det allra livligaste beklaga.

Det är ju alldeles givet, att bakgrunden för dessa framstötter med beväpnade kårer — även när det från dessa sammanslutningars sida uttryckligen förklaras, att de allenast skola tjäna ett lojalt syfte, d. v. s. att de skola stå i samhällsmaktens tjänst — är en utpräglad misstro mot statsmaktens förmåga, dess vilja och medel att upprätthålla den lagliga samhällsordningen eller tillgodose medborgarnas trygghet — något, som eljest naturligtvis borde vara samhällsmakten allena förbehållet. Jag skall nu inte här diskutera den munckska kåren. Jag tror, att ju mindre man för in den i debatten, dess bättre är det ur alla synpunkter, ty detta spörsmål är någonting mycket större och, enligt min syn på tingen, praktiskt och principiellt mycket viktigare än att vi bara skulle låta diskussionen röra sig kring detta bestämda fall, den munckska kåren. Men eftersom jag nu ändå har snuddat vid denna, erinrar jag mig, att herr Ekman i Jönköping undrade, varför man kallar den munckska kåren för en *väpnad* kår. Herr Ekman förmenade, att man tagit vapnen ifrån dem. Nåja, då tycker jag, att man, i den mån diskussionen i fortsättningen berör denna kår, väl skulle kunna från de talareshögerns sida, som få anledning att snudda vid detta ämne, kalla den för den *avväpnade* kåren, om det låter bättre.

Denna misstro mot statsmaktens förmåga att upprätthålla ordningen — man talar om samhällsmaktens »svaghet», om dess »oförmåga» och, när agitationen kommer i gång, om dess »ovilja» att verkligen göra någonting — allt detta verkar naturligtvis i hög grad stimulerande, föreställer jag mig, på vissa kretsars sympatier och på anslutningen till dessa kårer. Det förstärker jag mycket väl, men detta gör också, att det blir en oerhört stark frestelse att gå vida över gränsen för det rimliga, när man trycker på denna samhällsmaktens »svaghet». Hur verkar då detta? Jo, det verkar naturligtvis som söt lukt också på de skaror, som man på borgerligt håll nu avser att bekämpa med den frivilliga sammanslutningen eller kåren. Det är alldeles uppenbart, att detta tal om samhällsmaktens svaghet och dess oförmåga att göra någonting luckrar upp grundvalen för samhällsmaktens auktoritet och i denna mening klart står i det motsatta intressets tjänst. Jag tror inte att detta är något alldeles betydelselöst. När man från borgerligt håll försvarar dessa privata beväpnade sammanslutningar med att deras syfte är så lojalt, skall man inte förbise, att agitationen

Ang.
förhinderande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

Ang.
förhållande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

för att stimulera till anslutning till dessa kårer måste bli ett klart motverkande av samhällsmaktens intresse och förmåga att kunna upprätthålla laglig ordning och laglydnad. Man motverkar, menar jag, på detta sätt naturnöväändigt syftet med dessa kårer, även om jag skulle godtaga talet om att detta syfte principiellt är fullt lojalt. I praktiken blir denna agitation ruinerande.

Vartill leder nu allt detta? Det leder till den spänning i hela samhällslivet, som automatiskt, obönhörligt och obevekligt för fram till den verkliga olyckan. Jag föreställer mig, att kammaren av herr Nermans anförande har fått ett mycket starkt intryck av hur ytterligt farliga de stigar ändå äro som de, vilka inte ha mod eller vilja eller icke anse det növäändigt att gå in för detta utredningskrav, verkligen hålla på att trampa. Herr Nermand borde med sitt anförande ha övertygat herrarna av högern om hur lätt det är att turnera om allt detta, hur tacksamt det är att utnyttja högerns underliga inställning i denna fråga, och vilken möjlighet det ändå kan finnas att popularisera detta resone-mang och göra det verkligt bestickande i samhällsörens tjänst.

Herr Möller — eller kanske det var herr Wagnsson — sade någonting om att man genom denna spänning i samhällslivet, genom denna diskussion, genom detta meningsutbyte, genom den misstro, som alltid på detta sätt alstras, kommer fram till ett militärläger. Det är precis vad jag brukar säga, när jag talar om denna sak. Det leder med naturnöväändighet till en uppdelning av samhället och medborgarna, där man förvandlar samhället till ett militärläger, där medborgarna bokstavligen talat stå rustade mot varandra och där katastrofen i det långa loppet helt enkelt icke kan undvikas, bortsett från att oersättliga kulturvärden förtvina i denna miljö.

Ja, säger man, men i detta fall är det ju inte någon tvekan om att dessa kårer skola vara underordnade samhällsmakten. Det är denna makt, som skall hava kontroll över dem, och detta innebär i och för sig en garanti, som är obestridlig, mot misstro eller faror. — Det är inte alls säkert. Det finns ett grannland, som inte har nämnts här i debatten — det är alltså inte Finland eller våra södra grannländer, vilka ju nämnts i detta sammanhang — utan vårt västra grannland, Norge, där man verkligen under trycket av den kommunistiska agitationen för några år sedan gick med på att försöka inordna dessa beväpnade frivilliga medborgarkårer eller rättare sagt göra dem alldeles klart *underordnade* samhällsmakten. Den erfarenhet man där borta har om denna sak — det var dock en vänsterregering, som sökte på smidigaste och lojalaste sätt inordna dessa kårer i samhällsmaktens funktioner — den erfarenhet man har från Norge, säger jag, går alldeles klart i rakt motsatt riktning mot de vittnesbörd, som här göra gällande, att ett sådant lojalt underordnande är möjligt. Jag försäkrar kammaren, att man i Norge har haft ytterligt stora besvärligheter med denna företeelse och att man i närvarande ögonblick, på borgerligt vänsterhåll i varje fall, är på det klara med att detta inte gick, det var inte möjligt på det sätt, som man hoppades. Det blev gång efter annan friktioner. Där ställde sig militärbefälet i tjänst hos dessa frivilliga kårer. Det ledde till svår irritation gång efter annan och överhuvud taget till ett undergrävande i stället för en verklig stabilisering och ett förstärkande av samhällsmaktens naturliga ställning i ett rättssamhälle. Precis samma krav, som man här reser, om en utredning i det syfte, som vi alla känna, reser den borgerliga vänstern i Norge nu med all kraft, därtill tvingad av hård och bitter erfarenhet.

Jag har följaktligen, herr förste vice talman, mycket svårt att föreställa mig, att man inte också här på borgerligt vänsterhåll skulle vara på det klara med att det är helt enkelt növäändigt i samhällsintressets tjänst att göra en utredning i den riktning, som i reservationen till utskottets betänkande föreslås.

Även jag skulle vilja fråga högerrepresentanterna, huruvida det ändå inte

är en felsyn, när man säger, att den omständigheten, att majoriteten här i riksdagen i båda kamrarna avslög högermotionen om utredning rörande en förändring av förräderiparagrafen, är ett skäl för att avvisa den nu ifrågasatta utredningen. Jag skulle vilja höra vad man svarar på denna fråga, om inte detta motstånd och detta skäl för motståndet grundar sig på en missuppfattning. Om det är så, att den utredning, som man i detta speciella fall begär, skall rikta sig mot *alla* håll — det är inte någon demonstration speciellt mot den munckska kåren, det är en demonstration mot hela den inställning, som får ett praktiskt uttryck på detta sätt, varifrån den än framträder — om detta säges klart ifrån, och det har ju sagts klart ifrån, då kan jag inte förstå annat än att högern i varje fall vinner en god del av det syfte, som den hade i frågan om förräderiparagrafen, vilken man här har kopplat in i debatten. Man får ju möjligheter att nu göra sina synpunkter gällande i ett större sammanhang. Jag kan inte föreställa mig, att den omständigheten, att högerns motion blev avslagen, utgör något skäl för att vägra att gå med på en utredning, som ställer den utredning, man själv motionsvis begär, i dess rätta sammanhang och som följaktligen, såvitt jag förstår, måste leda till ett verkligt gott och ett verkligt positivt resultat, och alls icke högerns synpunkt därvidlag utesluten.

Jag kan inte komma till annat resultat, herr förste vice talman, än att det vore en verklig olycka, om icke den svenska riksdagen skulle kunna samla sig till att gå med på denna utredning. Det skulle, bortsett från allt annat, som naturligtvis är det viktigaste, dessutom komma att av utlandet tolkas så, att vi här ha att räkna med sådana faror, sådana moment av oro, en sådan spänning i samhällslivet, att riksdagen icke kan överlåta åt statsmakten, som eljest har riksdagens förtroende, att gardera medborgarna mot det hot, mot de riskmoment, som kunna komma från dem som vilja trotsa och med våldsmedel störta samhällsordningen. Jag vågar säga, att det finns ingenting, som har skett hos oss från regeringens sida, eller i övrigt någonting, som berättigar kammaren att intaga en ståndpunkt, som skulle kunna tolkas på det sättet, att den svenska statsmakten inte är skickad att upprätthålla ordningen eller att den saknar maktmedel till sitt förfogande därvidlag och att bakom statsmakten i detta hänseende icke skulle stå en så överväldigande och stark medborgaropinion, att sådana här företag som frivilliga beväpnade kårer äro inte bara onödiga utan av oss betecknas som positivt skadliga.

Herr Branting: Herr förste vice talman, mina herrar! Jag ber att få börja med några ord angående en fråga, som inte blivit så mycket berörd av de föregående talarna, nämligen frågan om möjligheten av en skärpning av föreskrifterna i kungl. kungörelsen med vissa bestämmelser angående skjutvapen och ammunition.

I det särskilda yttrande, som införskaffats från överståthållaren — vilket yttrande för övrigt i mer än ett avseende synes mig anmärkningsvärt — har man lagt upp saken så, att det visserligen finns en *teoretisk* möjlighet för att åvägbringa en skärpning i vapenlicensförordningen. Men å andra sidan anföres allehanda allvarliga svårigheter, som anses nödvändiga att räkna med, därest en sådan skärpning skulle åvägbringas. Det skulle bli svårt för polisen, heter det, att företaga en sådan permanent övervakning, med ty åtföljande husrannsakingar och liknande i privatlivet ingripande åtgärder, och det skulle också för övriga samhällsmedlemmar framstå såsom ett förhatligt tillstånd.

När överståthållaren har intagit en sådan ståndpunkt och även vissa talare, fastän mera i förbigående, här ha velat göra gällande, att allt skulle vara väl beställt med den nuvarande vapenlicensförordningen, vill jag tillåta mig att annäla en fullständigt avvikande mening. Vapenlicensförordningen är, såvitt

Ang.
förhinderande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

jag förstår, synnerligen bristfällig. Detta visade sig inte minst under Ådals-
händelserna, i sammanhang med den där förekommande episoden, att en *be-
väpnad kår* — nämligen de dit sända, professionella strejkbrytarna — icke
kunde avväpnas av landsfogden. I detta sammanhang förekom sedermera en
anmälan till justitieombudsmannen emot landsfogde Pålman. Det är ganska
intressant, mina herrar, att taga del av det svar, som landsfogden härvid
lämnade justitieombudsmannen för att förklara, varför han för sin del ansett
sig oförmögen att taga i håll med denna beväpning. Han hade alltså fullt klart
för sig, att vederbörande voro beväpnade. Han hade också en misstanke om,
att det icke stod rätt till med vederbörandes tillstånd att bära vapen. Men
i sin förklaring till justitieombudsmannen anförde han följande: Han hade
först gjort en vänlig hemställan till de arbetsvilliga, att de skulle lämna vap-
nen ifrån sig. De hade emellertid vägrat. Landsfogden konstaterar härefter,
att de arbetsvilliga samtliga voro från andra orter, och att de, enligt vad
arbetsledningen meddelade, i många fall icke uppgävo sina verkliga namn.
Att under sådana förhållanden undersöka, huruvida de arbetsvilliga hade rätt
att inneha vapen, kunde därför, enligt landsfogdens mening, icke ifrågakomma!
Vapeninnehavets laglighet skulle ju undersökas, där vederbörande voro nu-
satta, och utan pålitliga namn- och adressuppgifter kunde detta icke ske. Att
oavsett vapeninnehavets laglighet främtaga de arbetsvilliga deras vapen hade
landsfogden ansett sig sakna laglig rätt till, »då de ännu icke missbrukat
sina vapen».

Här se vi sålunda den på en gång ynkliga och löjligen situationen: ordnings-
maktens representant står inför en kår av väpnade män; han anser sig ha
anledning misstänka, att de äro olagligt beväpnade; men på grund af nu-
varande licensförordningen anser han sig icke kunna göra någonting åt
saken, bland annat därför, att dessa människor uppträda under falska namn,
varför han sålunda icke i deras hemorter kan efterforska, huruvida de fått
licens eller icke!

Redan detta exempel från det praktiska livet visar ju, att det måste vara
någonting avvita med de nuvarande bestämmelserna. Jag kan för min del
inte förstå, att det skulle möta något som helst hinder att i fråga om innehav
av livsfarliga skjutvapen hava liknande bestämmelser, som gälla för dem, som
hava rättighet att köra omkring med en automobil. Där kräver man helt en-
kelt, att vederbörande skall medföra sitt körkort. Och på samma sätt skulle
det väl inte möta några svårigheter att kräva, att den, som går omkring med
en revolver i sin ficka, samtidigt i sin plånbok har ett papper, på vilket det
står, att han har rättighet att bära vapnet.

En annan, ganska egenartad konsekvens av den nuvarande vapenlicensför-
ordningen är den, att den uteslutande avhandlar det fall, när någon genom köp,
byte, gåva eller annorledes *förvärvar* skjutvapen, vilken bestämmelse av ve-
derbörande myndigheter tolkas på det sättet, att man genom dessa olika fång
förvärvat *äganderätten* till skjutvapen. Om däremot en person, som går om-
kring med en revolver, förklarar: »Ja, någon licens har jag inte, men det
här är inte min revolver; den har jag fått låna», då anser man sig inte kunna
göra någonting åt saken. Det är inte innehavet, utan äganderätten, som löj-
ligt nog har gjorts till det avgörande momentet. Jag kan inte heller tro, att
man skulle stå oförmögen att bringa rättelse i detta förhållande.

Jag vet inte, hur det har gått till i praktiken, men det förefaller mig inte
alldeles otroligt — när det nu varit tal om den munckska kårens medlemmars
beväpning — att vederbörande innehavare av vapen kunnat helt enkelt till
polismyndigheterna säga: »Denna revolver är inte min, jag har bara fått
den i lån av organisationen! Var så god, om ni vill taga den, men jag, som
innehafte den, har inte gjort något olagligt!»

Jag vill också, herr talman, med anledning av det ideliga talet om den munckska kårens utomordentliga lojalitet och dess samhällsbevarande och goda syfte, i någon mån komplettera uppgifterna därom med några erinringar om fakta. Herr Wagnsson har redan förut för kammaren påpekat det sammanhang, som har rått mellan denna kårs tillkomst och de fascistiska organisationernas verksamhet. Jag skall alltså inte närmare gå in på denna sak, utan blott ytterligare konstatera, att det har varit de fascistiska organisationerna, som hava varit de verkliga upphovsmännen till den munckska kåren. Men för att något belysa den munckska kårens karaktär, kan det också vara av intresse att taga del av följande.

General Munck har själv meddelat, att när någon inträdde i hans kår, begåvades han med en revolver. I många fall fick vederbörande också del av en handling, som kallas för »Riktlinjer för nedslående av kommunistiska uppror». Vill man lära känna, vad andas barn den munckska kåren är, förmenar jag, att ingenting kan vara mera belysande än just dessa »riktlinjer». Jag vill inte neka kammarens ärade ledamöter att i någon mån få kännedom om dessa »riktlinjer».

Där inskräpes till en början, att när man skall kuva ett befarat uppror, måste man »slå hårt, hänsynslöst och utan tvekan». Man måste också försäkra sig om alla de personer, som man »vet eller antager äro pådrivare eller delaktiga». Därför — och detta är en ganska intressant sak, som berör vårt dagliga liv just nu — därför alltså, att man vid ett framtida uppror måste försäkra sig om dem, som man »vet eller antager vara pådrivare eller delaktiga», anses det också nödvändigt att redan *på förhand* känna vederbörande personers bostäder, familjeförhållanden, levnadsvanor o. s. v. Alltså, i detta nu håller man inom denna kår som bäst på med ett enligt förmenande nödvändigt, förberedande spioneri emot alla möjliga, enskilda personer här i landet. Jag har också sett dylika spionerirapporter, avhandlande den eller den personens göranden och låtanden, hur dags han gått därifrån och dit, vilka personer han talat med, vilka han har telefonerat till o. s. v.

Intressanta äro följande rader ur riktlinjerna: »En ny regim, som undanröjer orsakerna till det i flera fall berättigade missnöjet, måste ovillkorligen av alla samhällsbevarande tolereras och praktiseras.» Där komma alltså *revoltplanerna* fram. Efter kommunistupprorets nedslående skall det inte vara som förut, utan det skall bli »en ny regim», och man anser sig särskilt böra inskräpa hos de »samhällsbevarande», att de få lov att tolerera denna nya regim, fastän de kanske komma att stå en smula häpna över vad som blivit följden av deras samhällsbevarande gärning.

Men för att återgå till »riktlinjerna»: efter en beskrivning i detalj av hur det skall gå till att med kanoner och kulsprutor slå ned upproret, får man i detta dokument också veta, hur det kommer att taga sig ut i landet, efter det »ordningen» har blivit återställd av den munckska kåren. Där heter det då bland annat: »Upproriska, som tillfångatagits under framryckningen, samlas under stark bevakning på lämplig plats, visiteras och uppmanas att ej samtala inbördes. Vid första försök till flykt eller andra överträdelse av givna förordningar skall skyddskåristerna ögonblickligen nedskjuta den felande. Vid fångsamlingsstället skola alla de upproriskas ledare och underledare avskiljas från massan och insättas i avskilda arrestlokaler, källare o. d.

»Sedan slutangreppet utförts», heter det vidare, »träder radio omedelbart i funktion och meddelar, att de upproriska blivit slagna och lugnet är återställt. Flygmaskiner uppsändas omedelbart över staden och den närliggande landsorten med flygblad, innehållande uppmaning till befolkningen att genast återgå till sina resp. verksamhetsområden och att överträdelse härutinnan komma att behandlas ständsrättsligt. Arbetsgivare skola snarast in-

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

komma med förteckning över de arbetare, som förfallolöst utebli från arbetet, och på varje ort organiseras omedelbart en skyddskår» — det här är precis efter finskt mönster — »som skall ingripa på order från skyddskårens högsta ledning. På varje ort häktas alla kända kommunister eller från skyddskåren namngivna personer, som veterligen tillhöra eller samarbeta med revoltmännen.» Man skulle alltså också få fram just det där angiverisystemet, som efter inbördeskriget förekom i Finland, att på blotta lösa påståenden, eventuellt från affärsfiender eller personliga ovänner, skulle personer anhållas och efter ståndsrättslig behandling eventuellt arkebuseras. Vidare heter det: »Sedan de förhörts, släppas de åter, men beordras att minst två gånger dagligen — vid arbetets början och slut — anmäla sig på ortens skyddskårs-expedition. De förbjudas att lämna bostaden efter kl. 7 e. m. och att på något sätt, även telefonledes, stå i förbindelse med personer utanför bostaden. Överträdelse mot givna förordningar straffas bäst genom effektiv kroppssaga, som man härvidlag icke får tveka att tillgripa.» Sådana äro alltså »riktlinjerna» inom denna utomordentligt lojala organisation.

Slutligen klargöra »riktlinjerna» för skyddskårens medlemmar, att de nödvändigtvis redan nu, på förhand, måste sätta sina respektive bostadsvåningar i försvarstillstånd, ge instruktioner till varje familjemedlem och särskilt noga sovra tjänstefolket.

Det är alltså en organisation av denna typ, med dessa intentioner och inspirerad av dessa idéer, som fortfarande faktiskt består. Och det framhölls ju i den annons, som general Munck högtidligen utfärdade, att skyddskåren skulle bestå, så länge man överhuvud taget tolererade kommunisterna här i landet.

Det framhölls också i denna annons, att en dylik kår icke kan improviseras, »utan kräver årlångt organisationsarbete». Jag vill särskilt fästa uppmärksamheten på detta general Muncks tal om det »årlånga organisationsarbetet». Man skulle ju kunna undra, i vad detta arbete egentligen består? Sedan kåren en gång kommit till stånd och blivit organiserad — med hjälp, såvitt jag tror mig veta, av mycket förfarna män från generalstaben — skulle man ju kunna hålla sig lugn, kan man tycka. Men det kan man inte göra, arbetet måste fortsättas. Man skall alltså inte bara helt passivt »stå till myndigheternas disposition». Jag kan inte förstå annat än att detta fortsatta arbete, som här omtalas, måste bestå dels i spioneri på enskilda personer, dels i ytterligare utbyggnad och förstärkning av organisationen.

Herr talman! Jag har velat med dessa kompletterande upplysningar belysa det föreliggande spörsmålet och halten av den organisation, bakom vilken högerpartiets ledning ställt sig och med vilken den förklarar sig solidarisk. Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr Stendahl: Herr förste vice talman! Nog har jag på många ställen i synnerhet under sena timmar hört egendomliga historier serveras, men aldrig hade jag drömt om att ifrån första kammarens talarstol av en man, som vill göra anspråk på att åtminstone anses någorlunda vederhäftig, få presenterad en amsaga av sådan halt som den, som har lämnats oss här. Det är verkligen löjligt, ja det är så löjligt, att jag inte vidare skall sysselsätta mig med saken, utöver att säga herrarna följande: Om det nu vore på det sättet, att man inom en kår vilken som helst skulle ha haft sådana här nattsvarta idéer, tro herrarna verkligen, att dess ledning då skulle vara — tillåt mig uttrycket, herr vice talman — så illa idiotiskt dum, att det överhuvud taget skulle finnas någon möjlighet, att man skulle kunna få se sådana här märkvärdiga planer på något papper? (Herr Möller: Ja, det tro vi visst.) — Jaså. Ja, jag har hört talas om

att herr Möllers tro är av ett egendomligt slag. Flera gånger under denna kammarsejour har han ifrån denna talarstol till mig sagt: Jag tror inte vad herrn säger. Jag kan förstå, att när han inte vill tro riktiga uppgifter, så behöver han tro någonting annat, och då tror han ungefär vad som serveras när det passar honom. Ju ovederhäftigare det är, ju trevligare tyckes det vara att tro det!

Den bereste herr Möller tog oss med på en liten resa Europa runt. Han började med Finland, fortsatte och tog oss med över Österrike via Belgien till Tyskland för att ur vad han därifrån skildrat draga vissa konklusioner. På basis av dessa ville han göra vissa tillämpningar här i Sverige. Jag skall inte följa min bereste kollega på hans rundresa, därför att jag har den alldeles bestämda uppfattningen, att förhållandena i dessa länder lyckligtvis icke äro jämförliga med våra egna. För att inte sväva för långt ut, skall jag tillåta mig, herr förste vice talman, att begränsa mig till att yttra mig om vad som förekommer i vårt eget land, varmed man enligt mitt förmenande i dessa tider har mer än tillräckligt att syssla.

Inledaren av dagens debatt framhöll, att enligt reservanternas uppfattning, och i detta fall torde utskottet vara enhälligt, »bör ordningen upprätthållas och medborgarnas personliga säkerhet garanteras». Men detta bör åtminstone enligt min uppfattning ske inte endast med ord och tomma fraser utan också i handling, och när man upprepade gånger ser, att det brister i handlingen och samhället icke skyddar sina medborgares garanterade säkerhet, inte inlöser de utfärdade växlarna — om genom oförmåga, bristande vilja, lojhet eller feghet vill jag lämna därhän — men i alla fall inte skyddar individernas garanterade säkerhet, då kommer man till nödvändigheten av att göra vad herr Möller framhöll i sitt anförande, nämligen att då ser man inte lugnt på, utan då vidtar man åtgärder för att skydda sig själv, för att skaffa sig det skydd, som samhället är skyldigt att ge en, men eventuellt underlåter att giva. Och detta är intet illegalt, det är i allra högsta grad legalt, och för den sakens skull behöves intet smussel av någon som helst art.

Sedan önskar jag framhålla, att åtminstone på mig verkar det synnerligen egendomligt, eller kanske snarare motsatsen, att de personer, vilka här tidigare ha uppträtt emot att ge samhället de medel, som åtminstone den nuvarande regeringen ansåg vara absolut oundvikligen nödvändiga för att garanteras en viss minimal säkerhet, äro de, som hårdast motsätta sig att, om det skulle bli nödvändigt, den enskilde individen ställer sig till samhällets förfogande för ordningens upprätthållande. Vi ha vid ett tidigare tillfälle också hört, att herr Möller sannerligen knappast är att vänta att träffa på den väg, som heter personligt biträdande i vissa fall till laglighetens och säkerhetens upprätthållande. Man får väl tolka detta på det sättet, att för den händelse en viss grupp av de väljare, på vilka han stöder sig, skulle finna fördelaktigt, att ordningen inte upprätthålles, så förmenar herr Möller, att då bör ordningen icke upprätthållas! Jag tillåter mig att ha en motsatt uppfattning. Jag tillåter mig att ha den uppfattningen, att för den händelse svarta, vita eller röda — för att citera inledaren — icke ställa sig lagens bestämmelser till efterrättelse, skall samhället ingripa emot dem, vilken färg de hava må.

Som avslutning skall jag be att få säga några ord till herr Branting. Jag vill inte försvara några olagligheter på något som helst sätt, och om personer upptråda under falskt namn på ett icke lagligt sätt, så ha de sannerligen icke mitt gillande, men herrarna få ju komma ihåg en sak, och det är, att om det gång på gång visar sig, år efter år, vid tillfälle efter tillfälle, att samhället inte på det sätt, som det enligt lagens bestämmelser är skyldigt, skyddar de arbetsvilliga, då uppstår rätt för de arbetsvilliga att skydda sig själva, även om det skulle vara med vapen i hand.

*Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)*

Ang.
förhinderande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

Herr Wohlin: Herr förste vice talman! Jag vet icke riktigt, hur man skall karakterisera den diskussion, som här föres, men jag känner ett behov av att framföra några mera personliga synpunkter på vad som här debatteras. Jag konstaterar med tillfredsställelse, att diskussionen i en så ömtålig fråga som den förevarande i stort sett har förts med den lidelsefrihet, som är så viktig i så allvarstunga tider som de nuvarande. Dock kan jag icke värja mig för intrycket, att en av de ärade talare, som här haft ordet och som ju bekläder en framskjuten ställning såväl här i kammaren som i vårt politiska liv, nämligen den socialdemokratiska riksdagsfraktionens ledare i denna kammare, om sina motståndare använde uttryck, som nog voro ägnade att uppjaga lidelserna och icke heller kunna anses vara på något sätt berättigade med hänsyn till den ställning, som den konservativa delen av kammaren intar till det nu föreliggande betänkandet. Herr Möller anförde bland annat, att vi, som komma att rösta för utskottets ståndpunkt, icke skulle veta, vad vi göra. Vi skulle vara för dumma för att kunna åstadkomma någon effekt med vårt ståndpunktstagande, och i mera allmänna ordalag talade han om människor, vilka icke veta, vad de göra, eller icke draga sig för att bära bränsle till ett bål, som kan flamma mot skyn. Sålunda sökte han utlägga det så, att de, som ställa sig bakom detta utskottsutlåtande, icke endast äro riksdagsmän med mindre höga intellektuella kvalifikationer, utan dessutom även riksdagsmän med bristande ansvarskänsla inför läget i samhället, med särskilt avseende å de nu rådande tiderna i världen. Om man emellertid, mina herrar, ser efter, vad det nu gäller, så måste man komma till uppfattningen att sådana uttalanden icke bara äro i hög grad olämpliga, utan även fullständigt onödiga, och det gäller nog också om ett och annat, som en annan ärad talare, nämligen herr Österström, i sitt i vissa delar sympatiska anförande råkade yttra.

I själva verket förhåller det sig väl så, att om jag frånser en talare, herr Nerman, så råder nog i första kammaren en ganska stor överensstämmelse i uppfattningar rörande själva den sakfråga, som är föremål för detta utskotts utlåtande. Jag har för min del alltid tillhört dem och kommer, om jag får leva, alltid att tillhöra dem, som anse att lag och rätt skola vara rådande i en urgammal demokrati som Sverige. Jag tillhör dem, som hålla före, att statsauktoriteten skall med orubbad styrka upprätthållas medelst statens egna maktmedel gentemot alla element — på vilken sida i samhällslivet de än framträda — som vilja med våld störa den lagbundna ordningen. Jag tillhör dem — och jag är övertygad om att alla mina meningsfränder ha samma uppfattning — som i väpnade kårer och väpnade band av vad slag de vara må se en allvarlig fara för samhällsordningen, för statsauktoriteten och för en lugn och lycklig samhällsutveckling. När nu denna uppfattning — som jag är övertygad om delas även av anhängarna till reservationen vid detta utskotts betänkande, åtminstone om jag frånser den kommunistiske talaren, som möjligen kan ha en annan grundåskådning — när nu denna uppfattning, såvitt jag förstår, delas även av dem, så finns det enligt min uppfattning ingen anledning att vid detta tillfälle med hårda ord och med lidelsefulla uttalanden söka blåsa upp detta spörsmål till större dimensioner än det faktiskt äger. Den närmaste anledningen till motionen synes vara förekomsten på sin tid av en särskild kår här i Stockholm, om vilken jag åtminstone — och jag tror de flesta med mig — icke hade någon som helst aning, förrän den blev i tidningarna omtalad, en sammanslutning, som — efter vad jag vill minnas, att jag har sett i de allmänna tidningarna — har avväpnats och där beträffande den dåvarande högsta polisledningen i huvudstaden visst spörsmål för närvarande är eller kommer att bli föremål för handläggning vid domstol. Att då taga denna enligt min uppfattning ganska isolerade företeelse — om vil-

ken man må hysa olika åsikter — till utgångspunkt för en stor diskussion om rättsordningen och om förekomsten av väpnade kårer i Sverige, och vidare gå så långt, att man i reservationen hänvisar till förhållandena och utförligt omnämner situationen i ett sydligt grannland — som ju har helt andra inre sociala förhållanden att brottas med och där utvecklingen dess värre på grund av krigets och efterkrigsårens färd gått i en riktning, som jag hoppas att vårt land skall bli förskonat ifrån — ja, det förefaller mig icke vara riktigt klokt, ej minst med hänsyn till den uppmärksamhet, som en offentlig diskussion i vårt lands parlament måste väcka även utomlands. Det skulle, synes det mig, kunna missuppfattas på ett sådant sätt, som om förhållandena här i landet vore allvarliga. Förhållandena äro emellertid ingalunda sådana, som flera talare, vilka uppträtt till förmån för reservationen, velat göra gällande. Om det skulle uppstå några väpnade band eller kårer, så skola vi väl kunna komma till rätta med dem, icke minst sedan vi för någon tid tillbaka på regeringens berömvärda initiativ förstärkt vår inre ordningsmakt, och detta gäller, på vilken sida de än äro ställda. Icke kan det vara riktigt, allra minst mot bakgrunden av vad som sålunda vidtagits till förstärkande av statsmaktens auktoritet här i landet, att nu framlägga saker och ting på ett sådant sätt, som om vårt land vore ett av Europas oroliga hörn, vilket ju alldeles icke överensstämmer med verkligheten.

När man i själva verket ser på skillnaden mellan utskottets och reservanternas ståndpunkter, blir man ju ännu mera förvånad för att icke säga förbluffad över huru man här kunnat rulla upp en diskussion med utgångspunkt från dessa skilda uttalanden. I utskottets yttrande fastslås på det mest markanta sätt, att utskottet delar motionärernas uppfattning, att det är samhällets plikt att upprätthålla samhällsauktoriteten och ordningen inom samhället. Det framhålles vidare, att »vidtager samhället dessa åtgärder, är det icke underkastat något tvivel, att privata beväpnade sammanslutningar, som velat ställa sig till ordningsmaktens förfogande, bliva överflödiga och följaktligen komma att upphöra». Utskottet har sålunda i allra högsta grad ställt sig bakom uppfattningen, att det är statsmakten, som genom sina verkställande organ skall upprätthålla den inre ordningen i detta land, och jag vågar försäkra såväl herr Möller som andra talare, vilka i olika hänseenden instämt med honom, att — åtminstone såvitt jag vet — inom det konservativa lägret här i landet, där man känner ansvar för landets fortsatta demokratiska utveckling under ett fritt folkstyre och där man förstår de olyckor, som andra länder äro utsatta för genom rubbningar i det lagbundna statsskicket — dessa rubbningar må komma från vare sig den ena eller den andra sidan — finns den allra djupaste övertygelse och vilja att komma till rätta med sådana företeelser, därest de i fortsättningen skulle komma att uppträda här eller var i Sverige. Den svenska konservatismen är dess bättre byggd på laglydighetens och statsauktoritetens grundprinciper, och den stora massan av svenska medborgare i städerna och på landsbygden har känslan för ordningsmakten så i blodet, att det är uteslutet, att ett konservativt parti i Sverige kommer att ställa sig på någon annan ståndpunkt än den, jag nu har angivit.

I själva verket smälta motsatserna mellan utredningsyrkandet och utskottets förslag ned till några detaljfrågor rörande lämpligheten av en ytterligare utbyggnad av 1927 års förordning angående förbud mot innehav av skjutvapen och ammunition. Ser man vad överståthållarämbetet i sitt remissyttrande anför rörande denna förordning, finner man ju ganska tydligt klarlagt, att mycket litet torde vara att vinna genom en revision av densamma. Mycket litet torde praktiskt taget vara att vinna, och en dylik revision torde för övrigt icke heller träffa den centrala företeelse, som har blivit upptagen i motionen och här diskuterad. Överståthållarämbetet uttalar också, att vad som är av

*Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)*

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

den största vikten, det är att uppehålla den ordinarie ordningsmakten, som mångenstädes i vårt land är alldeles otillräcklig, och att utvidga den till erforderlig styrka, och ämbetet framhåller ytterligare, att det torde vara av största vikt att träffa effektiva åtgärder för stävande av den mer eller mindre öppet bedrivna propagandan i revolutionärt syfte. Det är väl uppenbart, att det är på det området, man har att träffa erforderliga åtgärder, och att man icke vinner något genom några obetydliga förändringar i 1927 års förordning.

Jag kan icke heller underlåta att påpeka, att då även reservanterna i sin motivering förklara, att en eventuell lagstiftning på området bör vara försiktigt avpassad, så att »intrång i den enskilde medborgarens fri- och rättigheter i möjligaste mån undvikas», så är det ju ett ganska tydligt uttryck för svårigheten att revidera 1927 års förordning, sådan den för närvarande är avfattad, utan att göra dylikt intrång. Man får som bekant innehava ett jaktgevär här i landet i syfte att under lagenlig tid utöva jakt. Det finns visserligen ett slags bössor, som äro kombinerade jaktgevär och gevär för annan ammunition, och det kan inträffa ett gränsfall någon enstaka gång, då vederbörande myndighet — det må vara herr socialministern eller tullmyndigheten — har att avgöra, om detta enstaka gevär är av den natur, att det faller under vederbörande förordning. Jag har verkligen helt nyligen haft ett sådant fall. Men dessa subtila detaljer kunna enligt min mening ingalunda motivera en riksdagsskrivelse, som såväl av den stora allmänheten inom vårt land som även i främmande länder måste uppfattas så att man tänker: nu är läget i Sverige så allvarligt, att det svenska parlamentet skriver till Kungl. Maj:t i syfte att få en utredning angående förhindrande av tillkomsten av väpnade privata sammanslutningar inom det landet. Därmed utmålans läget i landet på ett alldeles falskt och för vårt anseende och våra utlandsförbindelser menligt sätt.

När nu sålunda motsättningarna icke äro större, och när herrarna på den motsatta sidan kunna vara övertygade om att de, som här ställa sig bakom utskottets utlåtande, samt och synnerligen äro ordningsälskande personer, vilka icke komma att tolerera några sådana väpnade sammanslutningar i statsfientligt syfte, som det är tal om i dessa motioner, så förefaller det mig verkligen som om man skulle kunna hemställa om någon avspänning i den debatt, som nu på den sista halvtimmen ägt rum, och kunna gå till en tämligen snabb votering i detta ärende, utan att man därmed har på något sätt utmålats varandra såsom mer eller mindre svaga för ordningens upprätthållande här i landet.

Jag yrkar för min personliga del bifall till utskottets hemställan.

Häri instämde herr *Reuterskiöld*, greve *Spens* samt herrar *Ekman*, *Bissmark*, *Mellén* och *Per Andersson*.

Herr Pauli: Herr talman! Det är med tillfredsställelse man hör, hur herr Wohlin till skillnad från sin partikamrat herr Stendahl söker gjuta litet olja på debattens vågor och manar till behärskning i diskussionen. Jag tror emellertid inte, att det försök att bagatellisera denna fråga, som herr Wohlins anförande gick ut på, är riktigt och har grund för sig. Vi behövde endast lyssna till de argument, som den närmast föregående talaren framförde, för att bli misstänksamma beträffande den allmänt fredliga, lojala mentalitet, som herr Wohlin tycktes vilja åberopa icke blott för sina egna utan för hela sitt partis vägnar.

Det är visserligen glädjande att höra en så framträdande högerman som herr Wohlin förklara, att han hör till dem, som till varje pris vilja upprätt-

hålla lag och rätt i vår urgamla demokrati gentemot alla störningar, från vilket håll de än må komma. Och man sätter så mycket mera pris på en sådan förklaring och på det allvar, som man hoppas ligga bakom den, när man har bevittnat, hur i vårt östra grannland just de borgerliga politiker, som under de senaste årens Lapporörelse vågat gå in för lagens och rättens upprätthållande, haft en mycket svår situation att genomkämpa. Att vi dock inte våga så obetingat lita på att alla åtgärder i den av motionärerna föreslagna riktningen äro onödiga, beror därpå, att vi hört andra högermän, t. ex. herr Stendahl, avge förklaringar av betydligt mindre lugnande karaktär. Han sade nyss bl. a., att om samhället underlåter att skydda sina medborgare och speciellt underlåter att garantera de professionella strejkbrytarna den säkerhet han ansåg dem förtjäna, så ha dessa strejkbrytare rätt att försvara sig, även med vapen i hand. Det vill alltså synas, som om herr Stendahl ville tänka sig, att situationer kunna förekomma i vårt land, då denna primitiva självhjälpsmetod med revolvern i hand skulle ur hans synpunkt ej blott vara förklarlig utan även försvarlig. Men om man tänker sig sådana situationer ligga så nära till hands, som herr Stendahl tycktes göra, då har man från hans utgångspunkter knappast rättighet att förklara, att vårt land befinner sig i en undantagsställning i förhållande till vissa andra länder, som herr Möller och andra talare under debatten ha visat på. Jag tror nu inte alls, att det skulle göra ett sådant för oss skadligt intryck på utlandet, som herr Wohlin påstod, om riksdagen ginge in för den undersökning, som har begärts. Däremot tror jag, att det på utlandet kan ha gjort ett rätt starkt intryck, när det blev bekant genom pressen, att här verkligen existerar en ganska underbar, privat, väpnad sammanslutning av till stor del fascistisk färg och karaktär. Detta måste ha en helt annan effekt än ett riksdagsbeslut om utredning skulle medföra.

När herr Stendahl förklarade, att det endast är amsagor, vad herr Branting anfört angående den munckska kårens instruktioner, har jag naturligtvis inga dokument att åberopa. Men jag känner mig övertygad om att detta enkla bestridande icke kan bliva sista ordet i diskussionen om denna sak.

Jag vill vidare tillägga, herr talman, att man nödgas göra den reflexionen, när man hör hur det låter från dessa politiskt kontrasterande sidor som här i ena fallet företrädas av herr Stendahl och i andra fallet av herr Nerman, att det borde finnas starka skäl för det betraktelsesätt, som herr Österström nyss framförde, nämligen att alla lugna, besinningsfulla, demokratiskt sinnade, ordningsälskande element i landet böra enas om, att det vore till gagn, om vi undersökte möjligheten av att undanröja *alla* ansatser till väpnade organisationer, vare sig dessa komma från det svarta eller från det röda hållet. Jag tror heller inte, att herr Nerman personligen är så fruktansvärd. I det fallet delar jag herr Wagnssons optimistiska uppfattning. Men fastän han ju inte numera representerar den tvättäkta kommunismen, framlyste det ur hela hans anförande en sådan varm och ljus framtidstro på våldets tillkomme, att jag alldeles osökt erinrade mig det vackra slutkapitlet i en omfångsrik roman, som han härom året utgav under titeln »Fem friska», där det utmålades, hur vi inom några år här i Sverige kanske skulle få ett inbördeskrig, där den i lätt genomskinlig förklädnad uppträdande författaren själv spelade en heroisk roll såsom ledare för just en sådan väpnad friskara, som herr Wagnsson nyss betvivlade, att han skulle få se herr Nerman anföras.

I själva verket förefinns det en i hög grad korresponderande mentalitet på den röda ytterkanten och på den svarta. Och just därför borde det vara i deras intresse, som stå bakom de deklARATIONER, herr Wohlin nyss avgav, att enas om en sådan undersökning som denna. Den riktar sig nämligen inte

*Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)*

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

endast mot den munckska kåren och likartade sammanslutningar, utan lika mycket emot motsvarande fenomen på det kommunistiska hållet. Att man från högerens sida är så rädd för en sådan utredning är ganska underligt att bevittna, då vi veta, att detta tal om hemliga, väpnade, kommunistiska sammanslutningar har varit ett ständigt återkommande argument både i den under sista året förda Ådalsdiskussionen och under diverse valrörelser. Man är kanske rädd att genom en utredning bli berövad detta argument. Men är man verkligen uppriktig i sin skräck för detta spöke, så bör man väl också uppriktigt medverka till åtgärder, som kunna leda till klarhet beträffande det-samma.

Att det går en nära förbindande linje mellan de nämnda ytterkanterna, märka vi ju, om vi endast erinra oss, vad som har hänt ute i Europa under de allra sista åren. Vi kunna t. ex. erinra oss, hur nationalsocialister och kommunister förra sommaren arbetade tillsammans, när det gällde att rikta en attack emot den demokratiska regimen i Preussen, eller de uppseendeväckande fall, då nationalsocialistiska koryfeer, som länge tillhört de mest terroristiska grupperna inom den sammanslutningen, plötsligen under flygande fanor och klingande spel gingo över till den kommunistiska sidan. Allt detta vittnar tydligt om, att det är samma andas barn på båda hållen. Och att det inte är så alldeles ofarligt för ett land att rymma sådana organisationer som denna munckska kår med den inställning, varom de av herr Branting citerade instruktionerna vittna, därpå ger oss Finland ett varnande och belysande exempel. Det fanns många här i landet på det borgerliga hållet som när Lapporörelsen började, ansågo den vara en ganska förträfflig sak. Jag tror, att de ha funnit anledning att taga tillbaka åtskilligt av dessa tidigare omdömen, sedan de fått bevittna utvecklingens marsch ifrån Lappo till Mäntsälä, och hur denna s. k. självhjälp, som det till en början också där hette, i Lappomännens händer urartade till laglöshet och till fullt myteri mot den lagliga makten.

Om vi gå in för en undersökning av här berörda förhållanden, så bidraga vi därmed till att stämma i bäcken, och vi behöva inte komma så långt ut på djupt vatten, som man har gjort i flera av dessa andra länder. Jag anser det vara alldeles bakvänt att vilja avvisa denna undersökning med en hänvisning till att vi ännu inte ha kommit dit, där dessa andra länder stå. Just därför, att vi önska, att vi inte skola komma dit, vilja vi ha denna undersökning, och det är därför, herr talman, jag ber att få yrka bifall till den vid utskottets utlåtande fogade reservationen.

Herr Branting: Herr talman! Blott en kort replik till herr Stendahl!

Jag kan icke neka till, att när jag hörde herr Stendahls blanka förnekande av verkligheten av de instruktioner, som jag tillät mig åberopa, och när han betecknade dessa såsom amsagor, påminde det mig om, när general Munck på sin tid förklarade sig sakna varje kännedom om den munckska kåren. Det går emellertid inte att utan vidare endast förneka allt! Jag vill inte härmed i detta fall säga, att jag skulle tro, att herr Stendahl varit i ond tro. Tvärtom förefaller det mig mycket rimligt, att dessa av mig föredragna instruktioner för honom verkade påfunna och överkliga. Men likväl är det inte så. Jag har följt denna sak på ganska nära håll, och det finns knappast något dokument i den officiella polisutredningen, som jag inte tagit reda på. Jag har icke blott läst igenom polisrapporterna, jag har också talat med respektive f. d. fascistiska ledare. Vad beträffar det dokument, ur vilket jag tillät mig föredraga vissa brottstycken, har jag mottagit det från den förre fascistiske ledaren Hallgren. (Herr Stendahl: Just ett sanningsvittne!) Här är inte fråga om något sanningsvittne, dokumentet är distribuerat av löjtnant Heden-

gren, och det är för övrigt också, om jag minns rätt, till vissa delar publicerat i en militär tidskrift.

Det kan inte förhålla sig på det sättet, att man skulle hava fabricerat dylika vidlyftiga dokument — hela stora promemorior på ett flertal sidor — endast i avsikt att därmed försöka kompromettera den munckska kåren. Handlingarna äro naturligtvis verklighet, därom råder inte något som helst tvivel. Sedan kan man ju däremot intaga den ståndpunkten, att man förmenar, att dessa löjtnant Hedengrens råa fantasier inte skulle vara någonting annat än att skratta åt, och att man inte skulle behöva taga det hela på allvar. Detta kan jag visserligen förstå; hela denna historia måste på förnuftiga och hyggliga människor verka i högsta grad infantil och omogen. Men han glömmer i detta fall, vad som likväl har förekommit, man glömmer den oerhörda och ohyggliga verklighet, som utspelat sig i Finland, Italien, Ungern, Polen och Lithauen. För egen del måste jag säga, att på den tiden, när jag försökte taga närmare reda på de finska förhållandena, stötte jag därborta på precis samma mentalitet och samma handlingar som i dessa »riktlinjer» kommit till synes, men där utförda i verkligheten och ej blott satta på papperet.

Det är sålunda icke på det sättet, mina herrar, att man kan försöka vifta bort hela denna sak, såsom herr Stendahl gjorde, genom att förklara det hela för en amsaga. Det är i stället frågan om den enkla, klara verkligheten. Därmed vill jag inte hava sagt, att varenda medlem av den munckska kåren skulle ha godkänt eller kanske till och med ens haft reda på dessa direktiv. Men jag vill ändå göra gällande, att dessa indirekt varit ledande för många av dem, som stått i ledningen för kåren.

Herr Nylander: Herr talman! Det kanske hade varit angenämt för herr Branting, om han i den situation, i vilken han kommit, då han ansett, att denna instruktion utgått från general Muncks hand, kunnat hava litet bättre omständigheter att åberopa, än han nu hade, då han skulle avge närmare förklaring. Herr Branting fick omedelbart slå till reträtt och förklarade, att han fått detta papper av en herr Hallgren och att det hade författats av en person vid namn Hedengren. Det torde sålunda vara på det sättet, att herr Branting även själv inser, att det inte längre går att driva den satsen, att instruktionen skulle vara utgången från den munckska kårens ledare, och det skulle ju kunna vara lämpligt att man i framtiden sluppe höra sådana saker. Jag känner inte närmare till förhållandena. Jag har sett de dementier som funnits, och jag tackar herr Branting för den dementi, han sålunda själv här i dag har lämnat angående samma sak. Nu vill jag också säga, att en sådan instruktion låter hemska. Jag tror att det låter hemska, om herr Branting tar fram det svenska fälttjänstreglementet och läser upp de olika paragrafer, som där förekomma, huru striden skall tillgå och hur en del olika saker skola utföras.

Men det förefaller mig, som om det i hela denna debatt har varit en synnerligen stor förväxling av orsak och verkan. Jag har i mitt första anförande, som det nu är rätt länge sedan jag höll, påpekat, hurusom den socialdemokratiska motionen, som ligger till grund för utlåtandet, icke har nämnt ett enda ord om den revolutionära, kommunistiska propagandan och organisationen här i landet. Det är ju emellertid så, att det var förekomsten, och den ganska kraftigt organiserade förekomsten av kommunistiska band, som i första hand föranledde vapenförordningens skärpning och sedan, såvitt jag vet, tillkomsten av den munckska kåren. Då är det ganska märkvärdigt, att man tar vad som här varit en verkan såsom den primära orsaken till vad man vill komma åt. Jag vill erinra om, att både herr Möller och herr Wagnsson ju ha sagt, att det kan hända, att det har funnits några sådana här revolutionära orga-

*Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)*

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

nisationer. Herr Möller sade visst, att han inte trodde på dem; och herr Wagnsson talade också om, att det nog varit röda kårer. Men han trodde inte heller på dem, sade han, och han skulle göra det hela lustigt genom att utmåla herr Nerman som en stor härförare. Jag får säga, att herr Pauli redan lagt denna sak till rätta, och herrarna skola sålunda inte tro, att herr Nerman är så ofarlig, som han ser ut!

Denna debatt har, herr talman, dragit i väg så långt och på så många olika banor och berört så många omständigheter, som ligga ganska fjärran ifrån det problem, som här skall avhandlas, att jag för den skull inte vill medverka till någon förlängning av debatten, utan endast vidhålla mitt ursprungliga yrkande.

Herr Möller: Herr talman! Det var mycket intressant att höra två anföranden som här höllos, nämligen herr Stendahls och herr Wohlins. Visserligen var herr Wohlins anförande i huvudsak en polemik mot mig; men nog fick jag det intrycket, att det närmast var så i formen, under det att anförandet i sak innebar ett tämligen energiskt avståndstagande ifrån herr Stendahls position i denna debatt. Jag skall nu tillåta mig att fästa uppmärksamheten på vissa andra ting. Det var inte min avsikt att egentligen ingå i en mycket lång debatt.

Jag anser, att högern borde vara förnuftig att själv kunna se, att den är inne på felaktiga vägar. Det går inte, att så enkelt avfärda de konsekvenser, som vi pekat på och vilka redan har tagit sig ytterst svåra uttryck i andra länder, med att hänvisa till de *för ögonblicket* rådande förhållandena i Sverige. Ty saken är den, att om herrarna vidhålla sin ståndpunkt i denna sak, så komma förhållandena här i Sverige att förändras på ett sätt, som skett i andra länder.

Jag tillropade herr Stendahl en replik beträffande de av herr Branting citerade papperen. Jag sade, att vi visst tro, att det kan vara sant. Herr Stendahl sade nämligen, att det inte finnes någon, som kunde vara så urbota dum — eller »idiotiskt dum», tror jag till och med han tillade — att han satte det på ett papper. Jag må säga, att nyligen har i vårt södra grannland till statens näst högsta ämbete upphöjts en man, som har satt mycket värre saker på papper, vilket t. ex. har tjänat den amerikanska polisen till en alldeles avgjord ledning, då den skulle fastställa den mannens roll under kriget på ett visst håll i världen. Om herr Munck nu är general, torde detta inte utgöra någon borgen för att inte vissa ting kunna komma på papperet — låt vara, att det är dumt, att de komma dit! De komma i alla fall dit. Att författaren är Hallgren och att han inte är något sanningsvittne säger mig mycket litet, därför att ingen människa heller trodde Hallgren, då han angav vapensmugglingen. Man anförde såsom ett tillräckligt dokument för, att ingen vapensmuggling ägt rum, att det var Hallgren som uppgivit det! Det visade sig snart, att det var sant, vad han hade sagt, och det var ju i själva verket komprometterande för polisen, att den inte vidtog nödiga undersökningar, utan att det måste bli mycket hårda påtryckningsmedel, för att polisen skulle bry sig om saken.

Herr Wohlin sade, att detta är en isolerad företeelse. Ja, har herr Wohlin följt med dessa ting? När man utredde vapensmugglingen, visade det sig, att smugglade vapen hade gått åtminstone ensamt i Västergötland till tre städer, där det fanns olika slag — nu kan det hända, att det inte bara var avdelningar av den munckska kåren; det är en sak, som jag inte har reda på — i varje fall var det beväpnade överklassorganisationer. Det finns ju ingen anledning att tro, att om det spritt sig på det sättet i en landsända, det inte skulle finnas sådana organisationer på många andra håll i vårt land, fastän

man för ögonblicket inte har reda på dem. Herrarna vilja inte ha reda på dem, i varje fall vill ni inte ha reda på dem genom en ordentlig utredning på denna punkt. Herrarna tyckas inte heller intressera sig för att få fastslaget, hurvida det är sant eller inte, att det finns beväpnade kommunistiska organisationer. I annat fall skulle ni inte kunna rösta emot detta. Jag endast nämner detta i förbigående.

Ännu en replik till herr Stendahl! Han ställde den frågan till mig, om jag personligen vill biträda till ordningens upprätthållande, om polisen så påkallar. Jag kan endast upprepa mitt svar: Jag överlämnar icke åt en polislednings omdöme, vad jag skall göra. Det förbehåller jag mig själv. Den förutvarande stockholmska polisledningen — för att nu taga den som ett exempel — är inblandad i hela denna affär. Förra polismästaren står åtalad. Anse herrarna, att det var en man, på vilkens ord jag skulle blint handla, när han ansåg, att mitt biträde eventuellt behövdes? Nej, jag vill icke vara med om att suspendera mitt eget omdöme på det sättet eller överlämna detta åt personer, som i handling ha visat sig inte hava — anser jag i varje fall — nödigt omdöme själva.

Herr Stendahl sade vidare, att vi inte vilja ge samhället de medel, som regeringen ansåg nödvändiga. Ja, det är ju riktigt att vi inte vilja ha den där statspolisorganisationen. Men det säger ju ingenting om vår ståndpunkt till frågan om ordningens upprätthållande. Vi ha den uppfattningen, att det nuvarande ordningsväsendet är tillräckligt, och jag vågar för min del säga, att efter debatten om statspolisen ha vi ju fått beviset därför. *Byske är den definitiva vederläggningen av alla högerteorier kring Adalen.* Det går att upprätthålla ordning, om det nämligen finns förnuftigt folk, som har ansvaret för den, och det fanns det, gudskelov, i Byske. Det saknades däremot i Adalen.

Är det högern ensam som skall förstå sig på, hur mycket polis som skall finnas i samhället? Är det general Munck, som skall bedöma, hurvida det finns tillräckligt med polis, för att han skall kunna upplösa sin organisation? Det talas här om den munckska kårens och general Muncks lojalitet. Ja, den är en verkligt strålande lojalitet! Han är dömd av domstol för olaglig handling. När regeringen äntligen — det skulle man naturligtvis ha gjort på ett tidigare stadium — uttryckligen efter sakens offentliggörande sade: Vi vill inte veta av den munckska kåren, då sade den lojale general Munck: »Vad bryr jag mig om vad regeringen vill! Jag anser, att den är nödvändig och *den kommer att bestå.*» — Förlåt mig, mina herrar, men jag skulle i varje fall önska något säkrare lojalitetsprov av ledningen för denna kår. Är det han, som skall bedöma vad vi behöva för ordningsmakt här i landet? Är det herr Stendahl, eller vem är det, som skall fälla det omdömet, hurvida vi behöva privata kårer eller inte? Det kunde vara rätt intressant att få veta det. *Vårt* omdöme gäller ju i varje fall uppenbarligen inte beträffande frågan om, hur mycket polis, som det kan behövas i vårt land.

Jag återkommer emellertid ett ögonblick till herr Wohlin. Han ville göra gällande, att i grund och botten ha vi identiska ståndpunkter. Det är i varje fall så litet som skiljer, att det inte finns någon anledning att taga upp en sådan här debatt, som vi ha gjort i kammaren, och han åberopade ett uttalande i utskottets utlåtande, där det heter på följande sätt: »I fråga åter om statsförvaltningen, krävas för ändamålet en polisorganisation och en polispersonal av erforderlig styrka och skicklighet. Vidtager samhället dessa åtgärder, är det icke underkastat något tvivel, att privata beväpnade samman slutningar, som velat ställa sig till ordningsmaktens förfogande, bliva överflödiga och följaktligen komma att upphöra.» — Hur vet man detta? Ge-

Ang.
förhinderande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

neral Munck, jag upprepar detta, tillkännagav i högtidlig form genom hela landets press, att han visst inte ville upplösa den munckska kåren, när regeringen hade intagit sin bestämda hållning *emot* den. Jag erinrar mig verkligen inte, om domen då ännu hade fallit i målet, eller om han endast stod under åtal. I varje fall ville han inte göra det. Vill han göra det nu, sedan den borgerliga majoriteten har beslutat statspolisen? — Ja, det har i varje fall ännu inte synts något tecken på att han betraktar denna beslutade förstärkning av samhällets ordinarie polismakt såsom ett skäl för honom att upplösa sin kår. Skall det vara, när herrarna Wijkström, Nylander och de andra, som stå för utskottsutlåtandet, säga, att det nu finns tillräckligt med polis här i landet och därför behövs det inte längre finnas någon privat kår? Skall den då upplösas? Eller vem är det, som skall presteras det omdöme, som general Munck anser vara tillförlitligt, när det gäller frågan, huruvida tiden är mogen för upplösande av hans kår eller inte? Vem är det?

Jag må säga, att utskottsfrasen lugnar mig inte alls. *Indirekt* innebär den, att så länge förhållandena äro, som de äro, bör den munckska kåren bestå. Det är först, när de bli ändrade, som den bör upplösas. Det är den indirekta betydelsen av detta. Det står ju uttryckligen, att samhället skall vidtaga i fråga om statsförvaltningen de åtgärder, som krävas för ändamålet, nämligen att skapa en polisorganisation och en polispersonal av erforderlig styrka och skicklighet.

Jag måste för min del säga, att hänvisningarna till utvecklingen i andra länder äro i hög grad befogade.

Man begär här, som det heter, en avspänning i debatterna i kammaren. Tro herrarna, att det spelar någon roll, hur vi debattera här i kammaren för denna saks utveckling? Vad som behövs är *en avspänning i sak*. Och det är den, herrarna inte vilja medverka till. Jag försökte klargöra, att det socialdemokratiska partiet och arbetarrörelsen under alla år, sedan vi fingo den allmänna rösträtten verkligt genomförd här i landet, ha inverkat särskilt på arbetarklassen, där den har något inflytande, i avspännande riktning, men jag säger mig, att det verkar, som om det skulle vara meningslöst, om man från det andra hållet inte annat än i ord, men inte i sak, överhuvud taget vill medverka till en sådan avspänning.

Herr Lindman har skrivit ett herdabrev för att få pengar till årets valrörelse. Vad står i det? Det är publicerat i en tidning här den 2 juni — det är ju bara några dagar sedan — och det står bland annat där: »Vi leva ju alla mitt i denna jäsningsprocess och vi ana alla de äventyrliga följder, som hota vårt folk genom det socialdemokratiska partiets demagogiska agitation, vartill texten nu lagts upp i riksdagen genom förslag om miljonrullning bland annat på försvarets bekostnad, om förbud mot ordningens upprätthållande med alla till buds stående medel.» Vad menas med *alla* till buds stående medel? Så uttrycker man väl sig inte, om man inte däri inräknar herr Muncks kår. Jag tror, att herr Wohlin antingen får taga en lektion i högerpolitik eller också söka omvända ledaren för högerpartiet i andra kammaren! Det är inte många dagar sedan detta herdabrev gick ut.

Nej, jag får säga, att för mig skulle det ju vara ytterligt önskvärt, om den svenska riksdagen *enhälligt* ville medverka till en utredning, som kunde leda till ett förbud mot sådana kårer och också sätta i samhällets hand de medel, med vilka ett förbud kan genomföras. Jag vet mycket väl, att det är svårigheter, mycket betydande svårigheter att åstadkomma detta, men om man *vill* en sak, kan man väl inte vika bara för dessa svårigheter.

Herr Wohlin sade, att i utlandet skulle man få det intrycket på grund av dessa debatter, att nu är läget så allvarligt i Sverige och så likt läget i andra länder, att vi måste högtidligen skriva till regeringen i ärendet. Nej.

saken är ju den, att regeringen har själv förklarat, att den för närvarande inte har nödiga medel i sin hand för att förkväva organisationer av denna art. För oss är det inte fråga om att väcka oro i utlandet för det nuvarande tillståndet. Det skulle väl tvärtom vara så, att det skulle i hög grad lugna utlandet, om de svenska statsmakterna — ju enhälligare dess bättre — kunde inför världen förklara, att vi vilja *i sin linda* kväva *varje* symptom till rörelser av den art, som i andra länder hålla på att totalt förstöra samhället och sammanhållningen bland folket.

*Ang.
förhinderande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)*

Herr Lindhagen: På sätt och vis kan man säga, att vi här leka kurragömma med varandra. Vi vilja inte gärna inlåta oss på vad det verkligen är fråga om, vad som ligger bakom dessa bekymmer. Det framgår redan av utskottsmajoritetens förslag till yttrande, att den fäster en avgörande vikt vid att förekomma oordningar genom skärpta straffbestämmelser för högförräderi.

Jag skall då be att få göra en liten exposé över vad som menas med högförräderi. »Man må tvista, huruvida det begrepp, som kallas staten, är en förtryckareapparat eller en fredsstiftare. Säkert är, att det senare är föremålet för allas önskingar och det förra allt för ofta det faktiska förhållandet. Så länge möjligheter erbjudas oss att till egen fördel kunna härska över varandra, folk över folk, klasser över klasser, lärda över olärda, män över kvinnor, karriärer över massorna och så vidare, kommer förtrycket att göra sig brett i högsätet vid sidan av en eller annan välvilja. Var och en, som svingat sig upp till en dylik obehörig maktställning, idealiserar den för att kunna behålla den — också ett bevis på tillvaron även i det mest förbenade av ansatser till ett samvete. Man inbillar sig, att man företräder rättsordningen och allas säkerhet. Ett uppror från de förtryckta betraktas därför ej såsom den mänskliga saken, som den är. Varje förgripelse mot den bestående ordningen särskilt i dess grundvalar måste stämplas såsom ett brott. Detta brott kallas i alla makthavares strafflagar för *högförräderi*. Det är med tillfredsställelse man kan konstatera, att även i detta äro alla människor lika varandra. Envällden, fåvällden, klassvällden, folkvällden, alla äro de färdiga med stegel och hjul för högförräderi. Anses resningen alltför hotande och utrymme för fluss avfärdande ej kunna beredas i tillgängliga domstolslokaler och fängelser, tillgriper man så kallad terror. Även denna senare företeelse är lika på alla händer med den skillnaden vanligen, att ju mer den hotade makten står fjärran från de mänskliga drömmarna om ett broderskap, ju mera lågsint och hänsynslöst blir också blodbadet. Världskrigets epok har genljudit av skymford om högförräderi av andra och dånet av de bilor, som fallit efter detta kommando. Samtidigt ha nästan alla dessa stränga herrar levat högt på sitt eget högförräderi. Ett bevis således bland tusenden, att världen icke kommer att gå ett tuppfjät framåt, så länge den styres på detta obegåvade sätt utan förstånd på den fördel man bereder både sig och andra genom att i sina statmaximer börja med sig själv.»

Denna fraseologi är lånad från en okynnesmotion av mig nr 98 år 1922 och som avsåg intressepolitikens omvandling småningom till samvetspolitik samt därigenom ock regeringars omvandling småningom från partiregeringar till landsregeringar, en okynnesmotion sålunda.

Ja, nu är det ju på det sättet i alla fall, det få vi erkänna, att våldet är organiserat för att få vara till hands vid alla nödlägen, som kunna uppkomma i en partistyrd värld på grund av att världen är ofullkomligt organiserad, och då bildas ju partier om vissa intressen för att tillgodose dessa sina intressen. Således den partibildning, som råkat erövrat staten, har den fördelen, att den kan med tillhjälp av skattelagarna och annan lagstiftning skaffa sig värn för sin sak genom våld eventuellt mot uppror. Då är det klart, att i en sådan värld bildar det sig också minoriteter till höger och vänster. De kunna inte få låna

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

den där apparaten av majoriteten, men så har det ju varit ända sedan historiens begynnelse. Varför skola vi förvåna oss över, att det har förekommit, att dessa minoriteter, som inte få låna statens väpnade makt, försöka skaffa sig privat beväpning? Man kan således inte komma fram till annat än att en sådan fara hotar också vårt land liksom alla andra länder och i synnerhet i sådana kristider som dessa. Herr Wohlin säger nu här: Icke är det någon fara för oss, som ha en sådan fredlig vrå att bo i? Det är emellertid inte så, herr Wohlin! Jag kommer ihåg en liten episod från ett fredsmöte i Auditorium för ett par tre månader sedan. Det var en församling, som ville avskaffa våldet och införa en evig fred. De voro folkskolbildade de flesta, officiellt knappast mera. Så kom emellertid in en liten trupp delvis med studentmössor — med högre bildning. Det var, sades det, nazister. Enligt vad vittnen berättat mig hade en eller annan av denna meningsriktning fällt halvhögt hotfulla ord mot pacifisterna om att de förra skulle i stället komma med kulsprutor. Där förstå ni, att man skall inte sticka huvudet i busken, som Wohlin förordade, i det här landet. Om någonting tilldrager sig i Tyskland, är det ju icke ovanligt, att vi följa efter. Om där kastas en stor sten i det stora havet av försumpning, så ringlar det vågor närmast upp till Skandinavien och vårt land, som ligger närmast. Allt annat är fromma förespeglningar av Wohlin, som dock skulle vara en praktisk man. Varför skall han invagga sig och oss i en sådan utopi? Man kan således inte komma ifrån våldet utan att man avskaffar möjligheterna till våld. Om därför staten vill ge ett föredöme att lösa alla sina mellanhavanden på fredlig väg, måste den också väsentligen avskaffa sin militärmakt, som lånas av majoritetspartierna för att hålla minoritetspartierna i schack.

Så länge en majoritet med makten i sin hand anses böra vara beväpnad, kan lätteligen en kämpande minoritet inte förstå annat än att de väl också nödgas beväpna sig mot varandra och mot majoriteten. För att komma ur denna psykos måste således avskaffas och förbjudas alla beväpningar för att föra nationalkrig och eventuellt inbördeskrig. Slår man in på den vägen, och sålunda även i vår militärpolitik går till den partiella avvapning, som exempelvis Tyskland fått underkasta sig, ligger det nära till hands och är ofrånkomligt att man förbjuder, vilket också är meningen med motionerna, de privata minoritetsbeväpningarna vid sidan av statens majoritetsbeväpning. Något annat är det icke nu fråga om. Bibehållandet av en inre ordningsmakt till behövt skydd för individerna i gemen är en annan sak.

Då först kan man också i en stat lösa konflikter på fredlig väg, och då först räddar man kanske parlamentarismen, som nu är verkligen starkt hotad. Vi få bereda oss på att det hotet kan bli kraftigt nog även hos oss.

När varken majoriteterna eller minoriteterna ha någon härsmakt till sitt förfogande, måste vi ju alla falla tillbaka på den allmänna rösträtten och med majoritetsvåldet på övertygelsens väg komma varandra närmare och därmed äntligen få någon verklig nytta av den allmänna rösträtten, som för närvarande befinner sig i åtskilligt på irrvägar. Då komma också de djupgående orsakerna till världskrisen äntligen att bli politiska programpunkter. Och då kommer det också att bli en programpunkt att icke, som vi fortfarande skola göra i den kommande valrörelsen, allt för mycket högmodas över oss själva och skymfa alla andra partier, utan då måste partierna börja också något med sig själva med sina egna blottor. Ett sådant parti blir därigenom starkt.

Men för det fordras som sagt det organiserade våldets avskaffande, och det kan inte ske annat än genom att majoritets- och minoritetsbeväpningar avskaffas.

Det är, såvitt jag förstår, endast detta, som reservationen vill bringa fram till övervägande, och därför röstar jag, herr talman, självfallet med reservationen.

Herr **Stendahl**: Herr talman! Herr Möller ställde en massa frågor till mig, vilka jag självfallet inte kan besvara, närmast därför att jag av den munckska kårens organisation inte känner till annat än vad jag i olika form fått se av tidningarna — och det är ju, som samtliga ledamöter av kammaren torde veta, en synnerligen grumlig källa.

Så mycket torde jag emellertid alldeles bestämt våga säga, och på så sätt besvara herr Möllers många frågor, att munckska kåren såvitt jag förstår inte kan på legalt sätt träda i funktion, utan på begäran av vår högsta polismyndighet, d. v. s. socialministern.

I vad det avser kårens existens eller icke existens vill jag däremot säga, att så länge kåren håller sig inom lagens gränser, kan kåren existera, utan att fråga vare sig socialministern, regeringen, herr Möller eller någon annan om lov.

Herr **Branting**: Herr talman! Med anledning av herr Stendahls sista yttrande ber jag blott att få konstatera, att den munckska kåren uttryckligen blivit förklarad vara en icke juridisk person, emedan den veterligen saknar stadgar. Det är just anledningen till åtalet mot Stockholms förre polismästare, herr Härleman.

Det är därför mycket intressant, när herr Stendahl här uppträder och talar om, att kåren inte kan träda i funktion annat än på order av herr socialministern. Om herr Stendahl för övrigt närmare känner till den munckska kårens stadgar, så vore ytterligare upplysningar i detta stycke av ett utomordentligt intresse. Jag undrar emellertid, om han har sina uppgifter om kåren från något vederhäftigt håll, eller om han har sin föreställning därom, därför att den överhuvud taget anses vara den, som passar i stycket?

Medan jag har ordet, herr talman, skall jag också, till genmål mot ett par övriga talare och till belysande av påståendet att det från min sida skulle varit fria fantasier, när jag här tillät mig anföra en del citat ur vissa dokument, be att få framhålla, att jag här helt enkelt håller dessa dokument i min hand. Det kan alltså inte vara tal om några slags påhitt från min sida, utan det är verkliga papper som existera.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr förste vice talmannen, att därunder yrkats 1:o) att kammaren skulle bifalla vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt och icke biträda andra kammarens genom protokollsutdrag nr 616 delgivna beslut i ämnet; samt 2:o), av herr *Wagnsson*; att kammaren skulle besluta att godkänna den vid utlåtandet avgivna reservationen med den ändringen, att de i den s. k. klämman förekommande orden »må anses» utbyttes mot »är», samt biträda andra kammarens i ämnet fattade beslut.

Därefter gjorde herr förste vice talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till det under 1:o) upptagna yrkandet vara med övervägande ja besvarad.

Herrar *Wagnsson* och *Branting* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att första kammaren skall bifalla vad kammarens första tillfälla utskott hemställt i sitt utlåtande nr 17 och icke biträda andra kammarens genom protokollsutdrag nr 616 delgivna beslut i ämnet, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Första kammarens protokoll 1932. Nr 45.

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
sammanslutningar.
(Forts.)

Ang.
förhindrande
av tillkomsten
av väpnade
privata
samman-
slutningar.
(Forts.)

Vinner Nej, beslutar kammaren att godkänna den vid nämnda utlåtande av-
givna reservationen med den av herr Wagnsson angivna rättelsen samt att
biträda andra kammarens nämnda beslut.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen
efter förnyad uppläsning anslagits, verkställdes till en början omröstning på
det sätt, att efter särskilda uppmaningar av herr förste vice talmannen först
de ledamöter, som ville rösta för ja-propositionen, och därefter de ledamöter,
som ville rösta för nej-propositionen, reste sig från sina platser. Herr förste
vice talmannen förklarade därpå, att enligt hans uppfattning flertalet röstat
för nej-propositionen.

Då emellertid herr *Möller* begärde rösträkning, verkställdes nu votering
medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava ut-
fallit sålunda:

Ja — 41;

Nej — 53.

Vid förnyad föredragning av sammansatta konstitutions- och bevillnings-
utskottets utlåtande nr 1, i anledning av väckta motioner om provisorisk om-
läggning av landstingsskatten, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hem-
ställt.

Vid ånyo skedd föredragning av konstitutionsutskottets memorial nr 33,
med föranledande av kamrarnas beslut beträffande utskottets utlåtande nr 26
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till änd-
rad lydelse av §§ 53, 81, 82 och 105—107 regeringsformen, §§ 33, 35—41,
44, 45, 52, 54, 55, 57, 58, 60, 75, 78 och 79 riksdagsordningen samt 2 § 4:o
tryckfrihetsförordningen ävensom i ämnet väckta motioner, bifölls vad ut-
skottet i detta memorial hemställt.

Herr förste vice talmannen hemställde nu, att behandlingen av återstående
ärenden på föredragningslistan måtte få uppskjutas till ett annat samman-
träde.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts att statsutskottets
utlåtande nr 138 jämte samma utskotts utlåtanden nr 128—137 skulle i nu
angiven ordning sättas först bland två gånger bordlagda ärenden på morgon-
dagens föredragningslista ävensom att sammansatta andra lag- och jordbruks-
utskottets utlåtanden nr 8 och 9 skulle uppföras främst bland två gånger bord-
lagda ärenden på föredragningslistan för kammarens sammanträde onsdagen
den 8 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser
till Konungen:

nr 276, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löne-
förbättring under budgetåret 1932/1933 för viss personal inom den civila stats-
förvaltningen;

nr 277, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad disposition av medel anvisade till anskaffning av för kroppsundersökning av flygare erforderlig apparatur;

nr 278, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för biträdande föreståndarinnan Elin Thörn att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 279, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till fortsatt upprätthållande av en extra division vid Svea hovrätt; samt

nr 280, i anledning av väckta motioner angående dels utredning rörande en förädling av de statliga järnmalmstillgångarna i Norrbotten och dels underlättande av malmbrytning i vissa gruvor i Norrbotten för inhemsk förädling.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 286, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående stöd åt Skandinaviska kreditaktiebolaget m. m., i vad den avser ställande till Kungl. Maj:ts förfogande av särskilda medel för lämnande av stöd åt vissa kreditinrättningar;

nr 287, i anledning av Kungl. Maj:t proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1932/1933 för viss personal inom den civila statsförvaltningen, i vad avser pensions- och indragningsstaterna; samt

nr 288, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

Anmäldes och bordlades jordbruksutskottets utlåtanden och memorial:

nr 94, i anledning av väckta motioner angående skogsbygdens arbetslöshets- och försörjningsproblem m. m.;

nr 95, i anledning av väckt motion angående nedsättning av kronoarrendatorernas arrendeavgifter; samt

nr 96, angående kamrarnas skiljaktiga beslut angående anslag till lindring av fraktkostnader för kalk samt inrättande av en kalkbrukslånfond.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 5.36 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
